

Oprøret ulmer

Ingen indflydelse, mindre arbejdsglæde og mere administration. Mange forskere klager over de nye tider på universiteterne og har sat deres navn på en underskriftsindsamling, der skal sikre en revision af universitetsloven. Samtidig har studerende lanceret Reboot68-Initiativet, der vil sparke nyt liv i tankegangen bag '68-oprøret. Er der et nyt oprør undervejs på universiteterne?

11-13

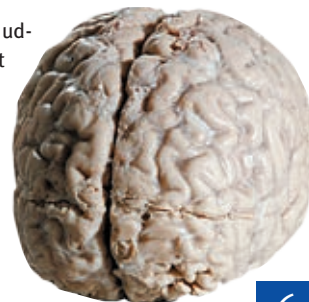
EU vil have flere kvindelige forskere

Europa har brug for kvinder som forskere. Derfor skal barriererne for kvinders akademiske karriere fjernes. Sådan lyder baggrunden for en betænkning, der i sidste uge blev vedtaget i EU-parlamentet. Aarhus Universitet har allerede med sin underskrift på ligestillingschartret "Flere kvinder i ledelse" forpligtet sig til at præsentere en plan for, hvordan universitetet kan rette op på sin egen skæve kønsbalance.

4

Du er mere end din hjerne

Da Andreas Roepstorff stykkede sin uddannelse sammen, blev hans projekt betegnet som sært. Men i den florende hjerne- og kognitionsforskning er hans kombination af antropologi og neurobiologi blevet cool. Mød manden, der gerne vil forstå, hvad der sker, når vi kommunikerer med hinanden, og i sidste uge fik Aarhus Universitets videnskabspris.

6

CAMPUS

AARHUS UNIVERSITET

10

2.6.08

Trivsel i top på AU

Langt de fleste studerende trives rigtig godt med deres studier på Aarhus Universitet. Det er hovedkonklusionen i den første dybdegående undersøgelse af det psykiske studiemiljø på Aarhus Universitet nogensinde.

Næsten 85 procent af de studerende siger, at de føler sig godt tilpas på deres studier, og mobning og chikane er stort set ikke et tema på universitetet, viser undersøgelsen, der baserer sig på svar fra 8.500 af universitetets ca. 30.000 studerende.

Vigtigst for de studerendes trivsel er ikke,

som man måske kunne formode, det sociale liv på studiet, men derimod de forhold, der vedrører den faglige integration: undervisningen og kontakten til underviserne, vejledning og kvaliteten af tilbagemeldinger, det faglige fællesskab med andre studerende og lærere osv. Og netop det resultat glæder Torben K. Jensen, der er centerleder på Center for Læring og Uddannelse og den hovedansvarlige for undersøgelsen.

– Det er både vigtigt og rart at kunne konstatere, at interessen for fagområdet er så

afgørende for trivslen. Det sociale liv betyder også meget, men det faglige miljø er endnu vigtigere. Det er selve kernen i vores aktiviteter, der er afgørende, og det betyder, at universitetet faktisk har stor indflydelse, når det gælder om at påvirke trivslen hos de studerende, siger Torben K. Jensen.

Prorektor og formand for Studieudvalget Nina Smith er også glad for undersøgelsens flotte trivselsresultat og for at have fået peget på, hvor AU selv kan gøre det bedre. Samtidig langer prorektoren ud efter de lave STÅ-takster:

– Undersøgelsen viser dog med al tydelighed, at jo flere penge vi har til rådighed per studerende, jo mere aktive og tilfredse er de med deres studium. En af de helt store udfordringer for universiteterne er, at regeringen forlanger, at vi på en og samme tid skal agere som et elite- og masseuniversitet.

Tema side 3 & 8-10

Modelfoto: Lars Kruse/AU-foto

Retorik eller propaganda?

Af dekan Bodil Due,
Det Humanistiske Fakultet

I disse dag bliver 3. g'erne på landets gymnasier prøvet i de kundskaber og kompetencer, de har erhvervet sig gennem de sidste tre år. Samtidig står de over for at skulle vælge, hvad de vil, når huen er på plads på lokkerne. Mange af dem vil uden tvivl vælge et universitetsstudium, så ud over for de unge selv er resultatet vigtigt også for os på universiteterne.

Begge dele – eksamen og optag – sker hvert år og tit under stor bevågenhed i medierne, både hvad karakterer angår, den dermed sammenhørende optagelseskvote og mere negativt – og derfor særlig interessant for pressen – antallet af afviste. Alligevel er 2008 særligt

ved, at årets studenter er det første kuld efter den nye gymnasireform, og ved at et af de fag, de prøves i, er det nye ikke-fag, almen studieforberedelse.

Begge dele, reformen og faget, har haft en dårlig presse. Uden at ville påstå at gymnasiereformen er ganske problemfri, eller at Almen Studieforbereelse er guds gave eller måske ministerens til uddannelsessystemet, er der grund til at tage afstand fra den retorik – eller er det snarere propaganda – der gennem længere tid har været anvendt i medierne, både om reformen og om de unge. At bruge ord som skraldespandsårgang, prøveklude eller prøvekaniner er i alt fald udtryk for en mangel på respekt både over for de unge og for de lærere, der har skullet undervise i det nye fag. Det er som bekendt ikke ligegyldigt, hvad man kalder tingene; ordene og begreberne har konnotationer, som påvirker modtagerne, især negative ord. Det er ikke morsomt at blive kaldt noget, renovationen skal tage sig af, og det kan næppe heller have været uden effekt på motivationen

og det daglige arbejde.

På Aarhus Universitet har vi været dybt involveret i forberedelserne af reformen, og vi vil i de kommende år opleve virkningerne. Vores engagement i forberedelserne hang sammen med, at et af de overordnede mål med reformen var at gøre eleverne mere studieegnedede og bedre i stand til at vælge ud fra et kendskab til de forskellige videnskabsområder og deres metoder. Netop almen studieforberedelse er, som navnet antyder, krumtappen heri. Et andet mål var at sikre, at gymnasiernes rolle i almen dannelse stadig opfyldes, vel at mærke en anden opfattelse af almen dannelse end den tidligere hyldede, og som ikke i tilstrækkelig grad omfattede det naturvidenskabelige felt. Og et andet igen var at give gymnasiasterne indblik i det, der for de flestes job i dag er en nødvendighed, samarbejde på tværs af faggrænser.

Som et led i bestræbelserne for at forberede de kommende studerende bedre på studierne er der strammet op på adgangskravene. På de humanistiske fakulteter valgte vi at lægge

mere vægt på sprogkundskaberne og kræve to sprog. Det mener jeg stadig, er fornuftigt i en globaliseret verden, også selvom de foreløbige meldinger tyder på, at det er krav, der bliver svære at honorere for en del unge. Ændrede adgangskrav skal varsles 3 år forinden, og det blev de. Men hvad vi nok ikke havde forudset, er, at der ville opstå problemer med konvertering fra gammel til ny ordning. Selvom kvote 2 er blevet meget mindre, er der stadig unge, der søger ind med en ``gammel`` eksamen, og det giver andre problemer, fordi niveauerne var anderledes.

Både dette problem, og hvad der i øvrigt er gjort af erfaringer, tilsiger, at man behandler dem sobert og seriøst. Og at man tager sig tid til en dialog og ikke griber til hovsæløsninger såsom at forkaste reformen som helhed. Og heller ikke til begreber der i deres følelsesladedeth polariserer i stedet for at argumentere. Så er det netop propaganda og ikke retorik.

CAMPUS IN BRIEF

Students at the University of Aarhus are satisfied

The vast majority of students at the University of Aarhus are very satisfied with the courses they have chosen. This is the main conclusion of the first in-depth survey of what students at the university feel about the study environment in Aarhus.

Almost 85 per cent of the students say they are satisfied with their courses, and there is hardly any mention of bullying or unpleasantness among the students. The survey is based on responses from 8,500 of the roughly 30,000 students at the university.

You might think that the social life was the most important

reason why the students are so happy. But actually the most important factor relates to academic integration: the teaching and contact with teachers, supervision and the quality of feedback, working with other students and teachers etc. And this result is particularly pleasing for Torben K. Jensen, Director of the Centre for Learning and Education and the man who is mainly responsible for the survey.

“It’s both important and pleasing to find out that the interest of students in their subjects is so vital. The social life is important, but the study environment is even more important. So our core activity is regarded as the main factor, which means that the university does actually make a great contribution when it comes to keeping the students happy,” says Torben K. Jensen.

Nina Smith, Pro-rector and Chair of the Study Committee, is also delighted that the students are so positive, and pleased that the survey has also indicated areas in which the University of Aarhus can improve. She also criticises the low level of per capita funding.

“The survey shows clearly that the more money allocated per student, the more active and satisfied they are with their courses. One of the major challenges facing the Danish universities at present is that the government expects us to cater both for the many and for the elite.”

Special articles pages 3 & 8-10.

Foto: Jesper Rais/AU-foto

Alexander Juhl Andersen and Søren Pauli Bro are 3rd-year students of Medicine. They are studying for their exams at the moment, and spend most of the day up at what’s called ‘Medicinerhuset’. The students meet both to socialise and to discuss academic issues, and the two students feel that ‘Medicinerhuset’ is a vital way to encourage academic integration among students of Medicine. The facilities include reading rooms, club rooms, computer rooms, group rooms and a dining room.

Petition launched by frustrated researchers and students

A petition for improvements in university and research policy clearly reflects a growing sense of frustration about the conditions facing research at Danish universities. A group of researchers at the University of Copen-

hagen were responsible for launching the petition, and since the start of May word has spread to the other Danish universities. So far almost 5,000 researchers and students have signed.

A number of professors and researchers as well as a couple of heads of institutes at the University of Aarhus are also backing the campaign for reasons ranging from fear for the future of free research to demands for

the reintroduction of academic autonomy. Academic autonomy was replaced by a system involving appointed managers following the University Act in 2003. Several of the people supporting the petition also mention the management culture that they believe is spreading throughout the universities owing to the fact that politicians regard the immediate useful value of research as a parameter of success.

“I signed the petition because we need academic autonomy if we want an environment in which basic research and curiosity are given top priority, and if we want to prevent a domino effect which will have an impact on both researchers and students,” says Peter Teglberg Madsen, a whale researcher and associate professor at the Department of Biological Sciences.

Professor Bo Barker Jørgensen, Head of the Center for Geomicrobiology, has also signed the petition. He is worried about the future of free research because he believes that the balance between free and controlled research is tipping.

“I’m reacting to the tendency to regard free research as academically interesting but not particularly useful. There are plenty of examples to show that this is simply not true, but

there are worrying signs that research is going to be controlled more strictly,” says Bo Barker Jørgensen with reference to all the strategic research programmes being launched by the Ministry of Science, Technology and Innovation.

Pages 12-13.

udgives af Aarhus Universitet og udkommer hver 2. mandag i semestermånederne.

Næste nummer udkommer 16. juni. Deadline for indlæg mandag den 2. juni kl. 10.00.

Redaktion: Fredrik Nielsens Vej 5, bygning 1448, 8000 Århus C
T: 8942 2334, e-mail: campus@au.dk

Ansvarshavende: Souschef Ingeborg Christensen.
T: 8942 2342; e-mail: ic@adm.au.dk

Abonnement: Et årsabonnement koster 150 kr. Studerende ved Aarhus Universitet 100 kr. Henvendelser vedr. abonnement rettes til Torben Johansen, T: 8942 1108, e-mail: taj@adm.au.dk

Annoncer: dgmedia 7027 1155

Tryk: Hornslet Avistryk

ISSN: 1604-1607

Redaktionen

Hans Plauborg
Redaktør
T: 8942 2334
M: 2899 2234
hjp@adm.au.dk

Helge Hollesen
Journalist
T: 8942 2332
M: 6020 2708
hho@adm.au.dk

Karen Hyldgaard
Johansen
Journalist, deltid
T: 8942 2335
M: 6020 2626
khj@adm.au.dk

Inge Frost Larsen
Journalist, deltid
T: 8942 2330
ifl@adm.au.dk

Kristian Serge
Skov-Larsen
Studentskribent
M: 6127 0977
ksl@adm.au.dk

Camilla Nissen Toftdal
Studentskribent
M: 2220 9929
cnt@adm.au.dk

Fotografer

Lars Kruse
Fotograf
T: 8942 2347
lk@adm.au.dk

Søren Kjeldgaard
Fotografelev
T: 8942 2347
M: 6020 2694
sskj@adm.au.dk

Jesper Buch Rais
Fotografelev
T: 8942 2347
jbra@adm.au.dk

De studerende stortrives

Aarhus Universitet har netop taget temperaturen på de studerendes psykiske velbefindende. I den største undersøgelse af sin art på AU nogensinde er mere end otte ud af ti studerende ”meget tilfredse” med deres studium.

TRIVSEL

De studerende på Aarhus Universitet har det godt. De fleste har det endog rigtig godt. 8.500 blandt 30.000 studerende tog sig tid til at svare på spørgsmålene i ”Studiemiljø2007” – den største undersøgelse af det psykiske studiemiljø på AU nogensinde. 84 procent satte kryds i feltet ”Jeg føler mig generelt rigtig godt tilpas på mit studium”.

Det er prorektor Nina Smith glad for og tilfreds med. Samtidig noterer hun sig, at den udbredte tilfredshed er en kombination af såvel undervisningspraksis, samværet omkring undervisningen som det faglige.

– Det tyder på, at trivsel i høj grad er noget, der kan påvirkes af måden,

undervisningen organiseres og gennemføres på. Med andre ord: Jo mere vi tager de studerende i hånden, jo mere tilfredse og jo mindre usikre er de. Det faktum skal vi naturligvis tage højde for, når vi planlægger forløbet af vores uddannelser, siger Nina Smith.

Lovpligtig undersøgelse

En undersøgelse af, hvordan undervisningsmiljøet har det, er lovpligtig og skal foretages hvert 3. år. På AU har man dog valgt at udvide undersøgelsen af det psykiske miljø til at omfatte flere parametre, end loven foreskriver.

Områder som stress, ensomhed, mobning og tillid til egne evner er således også omfattet af undersøgelsen, ligesom de studerendes brug af tid på

studierne og tilfredsheden med den faglige tilbagemelding er blandt de områder, der er blevet analyseret.

Undersøgelsen er foretaget af Center for Læring og Uddannelse ved Det Samfundsvidenskabelige Fakultet under ledelse af centerleder Torben K. Jensen.

De mest velfungerende har svaret

På Teologi er studieleder Else Holt glad for undersøgelsens resultater:

– Jeg blev glad over så høj en procentdel, der trives og er tilfredse. Det er også det indtryk, vi har, men det er rart at få bekræftet. Når vi selv evaluerer undervisningen, er det sjældent, vi støder på utilfredshed. Vi må dog hele tiden holde os

for øje, at det er de velfungerende, der har svaret. Undersøgelsen siger ikke noget om, hvad vi kan gøre for at nedbringe frafaldet. Det er det, vi står og mangler.

På Handelshøjskolen konstaterer dekan Børge Obel også, at resultaterne er pæne:

– Der var ikke noget, der stak i øjnene. Vi har lavet studieundersøgelser flere gange, så vi har godt kendskab til, hvordan forholdene er. Men vi vidste jo ikke, hvordan vi lå i forhold til resten af AU, så på den måde har det været sjovt for nysgerrigheden at se, at vi ligger pænt midt i.

Økonomien sætter grænser

Dekan Svend Hylleberg fra Det Samfundsvidenskabelige Fakultet fremhæver, at økonomien på visse områder ikke tillader at forbedre studiemiljøet yderligere:

– Vi er glade for det generelt positive billede, der tegnes i rapporten, men rapportens resultater viser også, at der er noget, der kan gøres bedre. Desværre må man sige, at på

nogle områder er de umiddelbare løsninger ikke mulige, fordi en STÅ-takst på 40.000 kroner simpelthen ikke giver os sådanne muligheder. På andre områder kan vi selv gøre noget, og det vil vi drøfte i kredsen af institut- og studieledere inden for de næste uger.

Sundhedsvidenskab er det område, hvor de studerende generelt udtrykker størst tilfredshed.

– Vi er vældigt tilfredse. Undersøgelsen bekræfter, at de studerende i langt overvejende grad er meget glade for deres studium, siger dekan Søren Mogensen og tilføjer:

– Tilfredsheden med den personlige kontakt til lærere kunne være højere. Det tilskrives vi, at vores uddannelser er så store, at det er svært med den tætte kontakt. Man opholder sig heller ikke på samme institut i årevis, men skifter modul og dermed vejleder hele tiden.

Læs mere side 8-10.

Inge Frost Larsen / ifl@adm.au.dk

10 år med Kemishow

Foto: Jesper Rals/AU-foto

Ildkugler, lyserøde skumpølser, overraskende farveskift og kraftige, men kontrollerede eksplosioner.

EKSPLOSIVT JUBILÆUM

Det er i år ti år siden, studerende fra Kemisk Institut for første gang indviede offentligheden i, hvordan alverdens hverdagskemikalier kan bruges til sjove eksperimenter. Kemishowet, der vil skabe større interesse for naturvidenskab i almindelighed og kemi i særdeleshed, er år for år vokset og er nu oppe på næsten 100 shows om året rundt om i landet.

I anledning af den runde fødselsdag blev der fredag den 23. maj holdt et lille jubilæumsshow på

instituttet som ”optakt” til den efterfølgende fredagsbar. På billedet demonstreres, hvordan kaffeblødepulver kan sætte en eksplosion i gang under de rette kemiske betingelser.

Er man interesseret i at kopiere nogle af kemishowets forsøg i sit eget køkken, kan man finde et lille udvalg af spændende opskrifter på Kemishowets hjemmeside www.chem.au.dk/~kemishow. For de virkelige kemi-aficionados er der mere inspiration at hente i bogen *Show-Kemi*, der er udkommet på forlaget Systime.

/hp

Invitation til bestyrelsesarbejde

STUDENTERPOLITIK

Som et nyt initiativ inviterer de studerendes repræsentanter i Aarhus Universitets bestyrelse alle studerende til møder om arbejdet i bestyrelsen. Her kan både studenterpolitikere og ”menige” studerende høre om arbejdet i universitetets øverste organ – dog med de begrænsninger, tavshedspligten lægger for diskussionen. Møderne holdes forud for bestyrelsens møder og giver dermed også mulighed for at blive orienteret om, hvad de to studenterpolitikere mener om de punkter på dagsordenen, de kan tale om.

– Vi holder også møderne, for at de studerende

kan komme med input til os i bestyrelsen og forslag til, hvad vi skal bringe op på bestyrelsesmøderne, fortæller Christian Jølck, der sammen med Mikkel Freltoft Krogsholm er valgt som repræsentanter for Studenterrådet.

Næste mulighed for at møde de studerendes stemmer i bestyrelsen er den 9. juni kl. 10-11. Det foregår på Studenterrådet i Studenternes Hus, og der er gratis kaffe og kage.

Dagsordener og referater kan ses på www.au.dk/da/uni

/hh

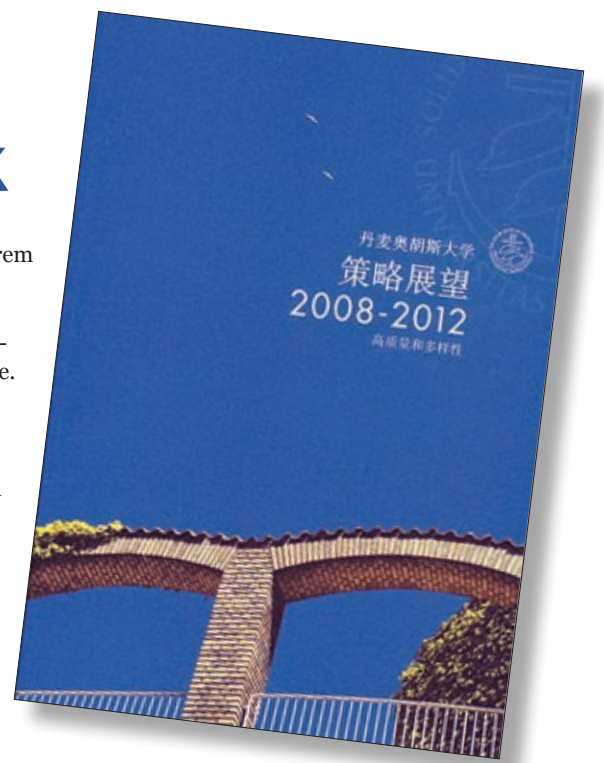
Strategien – nu på kinesisk

Aarhus Universitet har som bekendt vedtaget en strategi frem mod 2012. Og nu har også kineserne mulighed for at læse, hvordan universitetet vil udvikle fremragende forskning, skabe fokuseret talentudvikling og lave uddannelser og formidling i verdensklasse – på deres eget sprog, vel at mærke.

– Vi får flere og flere kontakter i Kina og vil gerne have nye forsknings- og uddannelsessamarbejder med Kina, siger sekretariatsleder på Ledelsessekretariatet Flemming Larsen om baggrunden for, at Aarhus Universitets Strategi 2008-2012 nu er blevet oversat til kinesisk.

– Det ligger et vigtigt signal i at kunne give noget materiale på kinesisk, hvis man vil samarbejde med og gerne rekruttere kinesiske forskere og studerende. Vi kunne også have valgt at oversætte noget andet end strategien, men den giver dog et godt overblik over, i hvilken retning universitetet bevæger sig, siger Flemming Larsen, der også godt kunne forestille sig en spansk version. Men den er nu ikke nært forestående, understreger han.

/hp

EU vil – også – have flere kvindelige forskere

Europa har brug for kvinderne som forskere og dermed for at nedbryde de barrierer, der hindrer kvinderne i at gøre akademisk karriere. Sådan lyder baggrunden for en betænkning, der i sidste uge blev vedtaget i EU-parlamentet.

LIGESTILLING

Et stort flertal i EU-parlamentet vedtog tirsdag i sidste uge en betænkning, der skal skubbe på for at få andelen af kvindelige forskere i EU-landene hævet fra de nuværende 15 procent til 40 procent.

Forfatteren til betænkningen fra Udvalget om Kvindes Rettigheder og Ligestilling er det danske medlem af parlamentet Britta Thomsen (S). I sin tale til parlamentet henviste hun til Lissabon-strategien, som EU's stats- og regeringsledere vedtog i 2000. Heri hedder det, at EU skal være "den mest konkurrencedygtige og dynamiske vidensbaserede økonomi" senest i 2010.

– Hvis vi i Europa skal skabe op imod 700.000 forskerstillinger de kommende år, må vi blive bedre til at udnytte den kvindelige talentmasse. Med andre ord: Det er ikke et vilkårligt eller perifert emne, som vi behandler i dag, men derimod en central hjørnesteen i hele Lissabon-strategien, argumenterede den socialdemokratiske forslagsstiller.

Blandt metoderne til at få kvinderne på forskerbanen opfordrer betænkningen universiteterne til at komme skjult diskrimination til livs samt sørge for, at kvinderne udgør mindst 40 procent af medlemmerne i bedømmelses- og udvælgelsesudvalg og andre udpegende råd.

Lang vej endnu

Betænkningen blev vedtaget dagen efter Aarhus Universitets underskrift på ligestillingscharteret "Flere kvinder i ledelse". Med underskriften har AU som beskrevet i *CAMPUS*

nr. 9 forpligtet sig til inden for tre måneder at præsentere en plan for, hvordan universitetet kan rette op på sin egen skæve balance mellem kønnene.

Til det formål har AU nedsat en taskforce, der skal komme med forslag. Et af medlemmerne er lektor på Statskundskab Vibeke Lehmann fra frAU – et netværk af kvindelige forskere på Aarhus Universitet, der arbejder for at nedbryde de barrierer, der hindrer kvinderne i at gøre karriere som forskere.

Hun kalder EU-parlamentets betænkning for et skridt i den rigtige retning. Men netop kun – et skridt:

– Der er lang vej fra vedtagelsen af politiske beslutninger og hensigtserklæringer til, at det udmønter sig i faktiske ændringer i virkeligheden. Dermed ikke sagt, at det ikke sker. For omvendt er det jo en forudsætning, at der bliver arbejdet på sagen fra politisk side. Men der skal følges op med ændringer på nationalt plan, i ministerierne, på universiteterne og på de enkelte institutter, siger Vibeke Lehmann.

Også Britta Thomsen erkender, at der er lang vej endnu. Hun havde helst set, at betænkningen havde form som en lov, der kunne sikre kvinderne indflydelse via kvoter.

– Så vidt er parlamentet slet ikke parat til at gå endnu, konstaterer betænkningens ophavsmand.

Betænkningen blev vedtaget med 416 stemmer for, 75 imod, mens 164 undlod at stemme.

Inge Frost Larsen / ifl@adm.au.dk

Foto: Lars Kruse/AU-foto

Danmark

Kvindelige rektorer	0 %
Kvindelige professorer	11 %
Kvindelige lektorer	24 %
Kvindelige adjunkter	38 %

Kilde: Dansk Center for Forskningsanalyse 2004

EU

Kvinder i topstillinger på universiteter og uddannelsesmyndigheder i EU	15 %
Andelen af doktorgrader, der tildeles kvinder i EU	43 %
Kvindelige forskere i statslige sektorer og højere læreanstalter i EU	35 %
Kvindelige forskere i erhvervssektoren i EU	18 %

Kilde: EU

Folkeuniversitetet fortsætter på DPU

Folkeuniversitetet i Århus fik blåstemplet sine aktiviteter på Danmarks Pædagogiske Universitetsskole i Emdrup. Det bliver med en klar DPU-profil.

FORMIDLING

Et snævert 5-4-flertal i Folkeuniversitetetsnævnet har afgjort, at det er helt efter reglerne, at Folkeuniversitetet i Århus udbyder kurser og forelæsninger ved Danmark Pædagogiske Universitetsskole (DPU) i Emdrup nord for København. Folkeuniversitetet har i foråret udbredt sin virksomhed hertil, efter at DPU blev en del af Aarhus Universitet.

Det mødte dog så meget modstand fra Folkeuniversitetet i Hovedstadsregionen, at sagen endte i nævnet med krav om, at afdelingen i Århus skulle holde sig på sin jyske hjemmebane. At denne efter fusionen mellem DPU og Aarhus Universitet blev større, har Folkeuniversitetetsnævnet nu blåstemplet.

– Det tegner godt for Folkeuniversitetet. Ingen skal have monopol på at formidle forskningen, og vi vil gerne være til stede, hvor Aarhus Universitet er, siger en tilfreds Sten Tiedemann, der er rektor for Folkeuniversitetet i Århus.

To traditioner

Sten Tiedemann ser frem til, at kendskabet til Folkeuniversitetet nu bliver udbredt i det storkøbenhavnsske område.

– Vi lavede en undersøgelse, som viste, at 30 procent af deltagerne i foråret aldrig havde hørt om Folkeuniversitetet, før de fik vores husstandsomdelte program. Det er aldrig før sket i København. Men skal begrebet Folkeuniversitet have mening, så skal alle da i det mindste vide, det eksisterer, siger Sten Tiedemann. Han tror i øvrigt, at de to folkeuniversiteter appellerer til hvert sit publikum. I Århus er der tradition for en mere folkelige formidling af forskningen, mens undervisningen i København er mere videreuddannelsespræget med lange kurser, der bygger oven på hinanden.

– Vi henter også flere forelæsere og undervisere direkte fra forskningsverdenen, og nu får vi bedre mulighed for at præsentere forskere fra Aarhus Universitet i Storkøbenhavn, siger Sten Tiedemann.

DPU-profil

Et af det århusianske folkeuniversitets argumenter for at udbyde undervisning på DPU var, at den pædagogiske forskning ikke var repræsenteret i det københavnske udbud.

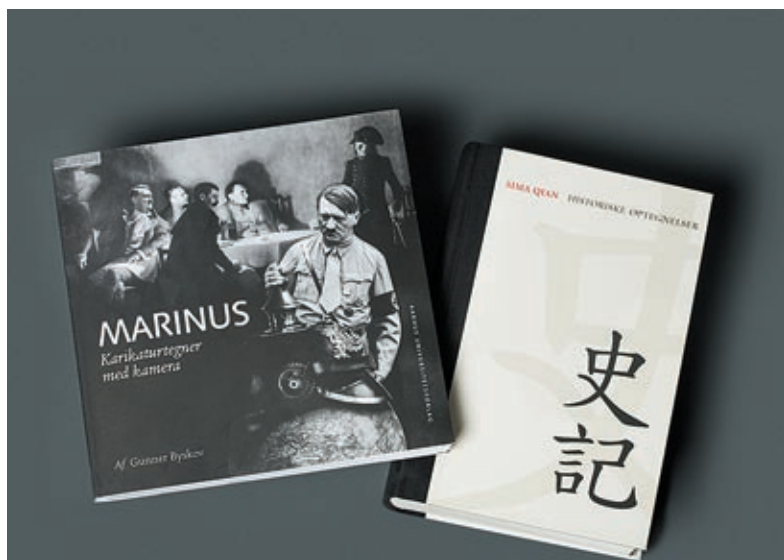
– Vi vil sørge for, at der bliver en klar DPU-profil i Emdrup. Men også der skal der være en bred præsentation af forskningen ved Aarhus Universitet, siger Sten Tiedemann. Han glæder sig også over nu at kunne udbygge ordningen med at tilbyde tidligere studerende fra Aarhus Universitet gratis forelæsninger.

– Der er jo mindst lige så mange af dem i Storkøbenhavn som på denne side af Storebælt, siger han.

Folkeuniversitetet havde i foråret 1400 kursister i Emdrup. Heraf var de 400 alumner fra Aarhus Universitet.

Helge Hollesen / hho@adm.au.dk

Foto: Jesper Rajs/AU-foto

Bedste boghåndværk

Godt boghåndværk har høj prioritet på Aarhus Universitetsforlag, og det er ikke kun læserne, der værdsætter den ambition. Udgivelser fra forlaget er i flere år i træk blevet hædret af Forening for Boghaandværk, og i år var ingen undtagelse. To af de 19 bøger i årets bedømmelse kom fra Århus-forlaget og fik i hver sin kategori prædikatet årets bedste bogarbejde.

Historiske optegnelser er Gunnar Svanes oversættelse af Sima Qians optegnelser af det kinesiske riges historie fra sagntid til første århundrede f.v.t., som hædres for et enkelt, klassisk og monumentalt layout. Bogen er tilrettelagt af Jørgen Sparre, som også klarede samme opgave på Gunner Byskovs *Marinus – karikaturtegner med kamera* om den danske fotograf Marinus Jacob Kjeldgaard, der fra 1932-1940 leverede sine antifascistiske fotomontager til det franske ugeblad *Marianne*. Bogen fremhæves for en enkel, overskuelig tilrettelægning, materialevalget og det gode tryk. /hh

Halvdelen af danskerne har fortrudt studievalg

En undersøgelse viser, at næsten halvdelen af danskerne fortrudt deres valg af uddannelse. Det er hverken overraskende eller katastrofalt, lyder det fra Studieforvaltningen og Center for Uddannelsesudvikling (CFU).

STUDIEVALG

”Jeg skulle have valgt en anden uddannelse.” Sådan tænker 43 ud af 100 danskere ifølge en netop offentliggjort undersøgelse fra det internationale rekrutteringsfirma Kelly Services. Konklusionen bygger på interviews med 115.000 personer i 33 lande, heraf 570 danskere.

Så mens det danske politiske fokus er på hurtigere gennemførelsesstider, og gerne uden fjumreår og uddannelsesskift, viser tallene altså, at næsten halvdelen af danskerne sidder tilbage med en uddannelse, de ikke er glade for.

Aarhus Universitets frafaldsprocent ligger på godt 50 procent, men af alle dem, der tager plads første dag i auditoriet, gennemfører 90 procent med tiden en videregående uddannelse – selvom det måske ikke lige er den, de startede på i første omgang.

Og selvom det kan føles som et nederlag at droppe ud, fordi man har valgt forkert, så er det endnu værre at blive hængende i et tomrum på et forsinket studium, hvor man ikke læser eller følger med og lader være med at træffe det endelige valg om, hvorvidt det er det studium, man vil fortsætte med, siger områdeleder ved studieforvaltningen på Aarhus Universitet Poul Lautrup:

Han forklarer, at når studerende vælger en uddannelse fra, er det ofte udtryk for, at de derefter vælger en anden – og rigtigere – uddannelse til.

Anden gang er lykkens gang

– Ofte går det jo bedre, når man

vælger anden gang. Det skyldes sandsynligvis, at man selv er et nyt sted med flere erfaringer, har større kendskab til det at studere og måske også undersøger mulighederne lidt bedre end første gang.

Han bakkes op af lektor Lene Tortzen Bager. På CFU arbejder hun for at gøre de unge klar over, hvad de går ind til, når de vælger et bestemt studium. Processen indebærer også at støtte fagene i at gøre det tydeligt, hvad de har at tilbyde de kommende studerende. På den måde undgår man frafald på grund af uindfrie forventninger, forklarer Lene Tortzen Bager.

– Det kan være udtryk for en aktiv stillingtagen, at man vælger fra, når man er søgt ind på en uddannelse, hvor man opdager, at man ikke har lyst til at være. Det betyder i mange tilfælde, at man vælger noget andet til, og er blevet klogere på sit valggrundlag, siger lektoren videre.

Samtidig har Lene Tortzen Bager ikke svært ved at forstå, hvordan man som ung kan havne på den forkerte uddannelse:

Hastværk er lastværk

– Jeg kan se, at der er et stort pres på de unge i dag, når de skal vælge studium. Det handler ikke kun om forventninger fra familie og venner om, hvad man skal være. Der er et pres, som udtrykkes i formelle krav til unge om, at man skal søge ind på en uddannelse så hurtigt som muligt. Det bliver vanskeligere også at få tid til sabbatår og tænkepause.

Men selv om det så lykkes at havne på den rigtige faglige hylde,

kan der komme andre pinde i karrierehjulet senere i livet. I undersøgelsen fra Kelly Services svarer næsten en tredjedel af de højtuddannede danske interviewpersoner, at deres videregående uddannelse ikke har kvalificeret dem tilstrækkeligt til arbejdslivet. Svarene overrasker ikke Lene Tortzen Bager. Til gengæld mener hun, at den tendens allerede er på vej til at blive vendt:

– Før i tiden uddannede man sig til et bestemt arbejdsområde, mens vi i dag uddanner os til at kunne videreudvikle vores kompetencer.

Hjælp til at vælge rigtigt

CFU og Studieforvaltningen arbejder på forskellig vis med at hjælpe de fremtidige medlemmer af arbejdsmarkedet med at komme i gang på det rigtige karrierespor.

– Vi tilbyder vejledning til alle, der fortryder deres valg af uddannelse. Det er vigtigt, at man får samlet op på sine erfaringer, inden man kaster sig ud i et nyt valg, så man undgår endnu et fejlvalg, siger Poul Lautrup. Han understreger, at denne proces er yderst vigtig, fordi det er vanskeligt at få den nødvendige dispensation til at komme ind på en tredje videregående uddannelse.

CFU er netop i gang med at arrangere et seminar, der finder sted til september. Seminaret skal ruste undervisere og vejledere til at tage imod de nyudsprungne studenter fra gymnasierne og gøre AU's ansatte i stand til at håndtere de forventninger, de unge møder op med.

Inge Frost Larsen / ifl@adm.au.dk

Modelfoto: Jesper Rajs/AU-foto

Fakta

Undersøgelsens danske resultater:

- 48 % ville ønske, de have taget en længere uddannelse.
- 43 % ville ønske, de havde valgt en helt anden uddannelse.
- 26 % mener, at de helt sikkert har valgt en forkert uddannelse – 16 % er i tvivl.
- 54 % mener, at deres skoleuddannelse ikke har klædt dem godt nok på til arbejdslivet.
- 28 % mener, at deres videregående uddannelse ikke har kvalificeret dem tilstrækkeligt til arbejdslivet.

Kilde: Kelly Services

Digitale ph.d.-ansøgninger er blevet en stor succes

Ledelse og brugere betegner nyt edb-system som en win-win-situation for Aarhus Universitet.

DIGITAL FORVALTNING

Et rekordhøjt antal ansøgninger fra kommende ph.d.-studerende er via en ny portal på AU's hjemmeside strømmet ind i maj 2008. Over 700 – heraf halvdelen fra udlandet – har brugt den nye digitale løsning, som nu har vist sin styrke gennem tre ansøgningsrunder siden starten i foråret 2007.

Det var ph.d.-administratorerne rundt om på fakulteterne, som utålmodigt efterspurgte en webbaseret tilmelding for de kommende forskere på AU, men det blev en dedikeret projektledelse, som banede vejen for en succesfuld realisering af projektet.

– Da vi begyndte at tale om det her i 2006, forstod man ikke helt

hinanden – it-folkene fra Datakontoret og ph.d.-administratorerne fra fakulteterne. Der var for stort et gab, så vi var lige ved at opgive ævred, fortæller administrationschef Niels Damgaard Hansen fra Det Naturvidenskabelige Fakultet.

Kompetenceudvikling

For at komme videre satte han sig sammen med administrationschefen fra Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet, Anders Roed, og it-chefen Orla Hoppe fra Datakontoret for at analysere behovet. De tre fandt hurtigt ud af, at der var brug for meget mere end et nyt edb-system til ph.d.-ansøgninger.

– Der var behov for kompetenceudvikling, så man kunne fjerne gabet

mellem it- og fagpersoner og få skabt nogle nye it-systemer, der fungerer optimalt for brugerne. Samtidig kunne dette specifikke og afgrænsede projekt med ph.d.-ansøgninger give os nogle erfaringer med digital forvaltning, forklarer it-chef Orla Hoppe.

Medinddragelse

Da visionen var skrevet og modelprojektet afgrænset, blev projektleder Jette Larsen ansat under Datakontoret til at styre processen. Hun lagde ud med at etablere en projektgruppe bestående af dygtige fagpersoner, som havde fingrene langt nede i de arbejdsprocesser, der ville blive berørt af den nye løsning.

– Det var ekstremt vigtigt, og vi gjorde meget ud af, at folk blev medinddraget, så de kunne give deres erfaringer videre til gruppen. På den måde ville de forskellige måder at håndtere ph.d.-ansøgninger på blive afdækket og gennemdiskuteret, og vi kunne finde en fælles god løsning, som alle bakkede op om, forklarer Jette Larsen.

Projektet var planlagt til at begynde sidst i 2006, men blev udskudt til

foråret 2007, og det er der ikke noget underligt i, forklarer projektlederen:

Stor gevinst

– Det har været vigtigere at få alle med og de fleste fejl rettet, inden vi gik i luften. Bagefter har vi jo kunnet se, at den lidt langsommere start har givet en stor gevinst, for nu er alle positive og arbejder med systemet.

Flowet i det nye system er sådan indrettet, at eksterne ansøgere kan uploade deres eksamensbeviser som bilag, mens interne ydermere har den fordel, at AU allerede har deres data, og de kan derfor nøjes med at lave selve ansøgningen.

Når ansøgningen kommer ind i systemet, har it-udviklerne på forhånd – efter beskrevne kriterier – valgt, hvordan flowet skal være. Hvis f.eks. en kandidat i biologi sender en ph.d.-ansøgning, flyder denne ansøgning automatisk videre til den kreds af personer, som skal vurdere ansøgningen fagligt.

Øger kvaliteten

– Det fungerer rigtig godt og har sparet os for bunker af papir og tid. Jeg vil sige, at dette system først

og fremmest er en stor gevinst på kvalitetssiden i behandlingen af ansøgninger. Det giver et løft, som kan mærkes. Og det med at arbejde papirløst er kun et spørgsmål om tilvænning, mener en af brugerne, ph.d.-skoleleder fra Det Naturvidenskabelige Fakultet Mogens Nielsen, som nu utålmodigt ser frem til de næste faser i projektet, så hele arbejdsprocessen omkring ph.d.-uddannelserne kan blive digital.

Ledelsen på AU har også kun rosende ord at sige om det digitale projekt:

– Det er et fantastisk godt pilotprojekt, som på længere sigt kan være med til at opbygge vores kompetencer på it-området. Allerede nu har systemet medført en øget internationalisering og en professionalisering af den administrative støtte til talentudviklingen af unge forskere på Aarhus Universitet, siger universitetsdirektør Niels Højberg, der betegner projektet som en ren win-win-situation.

Karen Hyldgaard Johansen / khj@adm.au.dk

Kunsten at spørge hjernen

Andreas Roepstorff valgte tidligt at navigere mellem biologi og antropologi. Det giver ham en central placering i dagens udforskning af hjernen. For ham er det centrale spørgsmål, hvad der sker, når mennesker interagerer. Det stiller krav til de spørgsmål, forskerne stiller til hjernen.

Andreas Roepstorff deler sit arbejde mellem grundforskningscentret CFIN og Afdeling for Antropologi og Etnografi.

Foto: Lars Kruse/AU-foto

til at ændre det felt, vi har reflekteret over. På Biologi blev jeg ikke forberedt på, at viden ikke bare er kendsgerninger, der afspejler verden. Men humanister ved, at det har effekter, når der bliver frembragt kendsgerninger, eller en historie bliver skabt, forklarer Andreas Roepstorff.

– Men var det også det overordnede mål fra starten?

– Det ved jeg ikke. Måske var det bare tilfredsstillelsen ved begge projekter, og at det kunne fungere på begge niveauer. Så det skulle være på måde, jeg ville arbejde, hvis jeg skulle være forsker. At det så blev biologi og antropologi, skyldes nok, at begge fag arbejder med komplekse levende systemer, som folder sig ud i tid. Det er fascinerende, men gør det også vanskeligt at få klare svar på de spørgsmål, som mange arbejder med på tværs af fagligheder. Hvad er netværk? Og hvordan opstår handlinger ud af forskellige systemer? Netop de spørgsmål sætter hjerneforskningen i dag på spidsen, forklarer Andreas Roepstorff.

– Var det ikke et problem at skabe sig en identitet mellem de to meget forskellige faglige traditioner?

– Det var selvfølgelig i perioder dybt frustrerende, og jeg havde ikke en klar linje gennem dem. Men jeg fik jeg lov til at gøre det, jeg grundlæggende kunne lide, og på et tidspunkt begyndte de forskellige perspektiver at hænge godt sammen og belyse hinanden, siger Andreas Roepstorff, der valgte at tage to kandidatuddannelser for ikke at ende som halvtuderet røver, som han siger. Materialet til biologispécialet om rottehjerner fik han ved at krydse endnu en grænse, da han deltog i et forskningsprojekt på Fysiologisk Institut.

Hvad er viden?

I krydsfeltet mellem sine to fagligheder måtte Andreas Roepstorff også navigere mellem to forskellige opfattelser af viden og kendsgerninger. Er det det, man finder ud af, som naturforskeren vil sige, eller det, man bliver enige om ud fra menneskers måde at tænke verden på, som socialkonstruktivistene mener?

Den spænding blev temaet i ph.d.-afhandlingen, som han strikkede sammen uden at være indskrevet på en formal forskeruddannelse.

– Jeg valgte at blive herhjemme, fordi jeg vurderede, at jeg skulle vælge en af mine fagligheder fra, hvis jeg tog til udlandet. Herhjemme kendte de mig, og det var nok derfor, jeg fik ro til at finde ud af, hvad jeg ville dyrke, forklarer Andreas Roepstorff.

Materialet til afhandlingen hentede han dels som forskningsassistent på et projekt i Grønland om fiskeres og biologers forskellige viden om fisk, og hvordan den kan sættes i en fælles forståelsesramme, dels på et ophold ved Wellcome Department of Cognitive Neuroscience i London, hvor han studerede, hvordan kognitionsforskere skaber viden. Det mandede ud i en afhandling om, hvordan antropologer kan arbejde med viden, og hvordan viden opstår i komplekse sammenhænge, hvor forskellige interesser spiller ind.

Søger i dybet

Andreas Roepstorff betegner det som en stor styrke ved universitetet, at han i flere år fik lov

at nørkle med sit vidensantropologiske projekt.

– Jeg skal ikke ud at opfinde mig selv, når det pludselig bliver hot med forskning på grænsen mellem humaniora og naturvidenskab. Det er vigtigt, at universitetet tænker på at have nicher, der ikke lige er oppe i tiden, og forbereder sig på, hvad der dukker op af interessante temaer. Den pluralitet gør universitetet tilpasningsdygtigt over for de herskende vinde. Men det kræver en bestemt opfattelse af, hvad et universitet er, og for mig er det det klassiske. Jeg navigerer fint under Aarhus Universitets motto om at søge i det dybe, (Solidum petit in profundis: "Finder i dybet den sande grund". red)

og vil helst være på en institution, hvor folk har mulighed for at forfølge det, de finder relevant, og hvor der er større hensyn til de kendsgerninger, man finder frem til, end til den kortsigtede navigering, siger Andreas Roepstorff.

En åbenbaring

Da Andreas Roepstorff tog på feltarbejde i London i 1999, blev hjernen i den videnskabelige litteratur beskrevet som en stimulus-respons-agtig størrelse. Men Andreas Roepstorff havde ambitioner om at få størrelser som kommunikation, interaktion og erfaring inddraget i scanningsforsøgene.

– Det er jo ikke isolerede hjerner, vi ser i laboratorierne, men forskere og forsøgspersoner, som er i konstant interaktion med hinanden, og det er helt afgørende for scanningsresultaterne. Eksperimenterne kan kun lade sig gøre, fordi der er en grundlæggende fælles forståelse af, hvad der foregår. Det fremgår bare ikke af scanningsbillederne, forklarer Andreas Roepstorff.

På Wellcome Department havde en af verdens førende specialister i hjernescanning, professor Cris Frith, også ambitioner om at få den subjektive erfaring på den videnskabelige dagsorden. Så ved siden af feltarbejdet i det kognitive miljø blev den unge forsker også inddraget i det videnskabelige projekt.

– Da det viste sig, at mange scanningsforsøg først gav resultat ved at inddrage et mål for forsøgspersonernes oplevelse i analysen af data, var det en åbenbaring, som fik betydning for vores måde at tænke om hjernen, siger Andreas Roepstorff.

Udfordring af traditionen

Da Andreas Roepstorff vendte hjem fra London, var hjerneforskere i Århus i gang med at opbygge grundforskningscentret CFIN (Center

EN FORSKER FORMES

På cyklen ned ad en bjergside i Ungarn i 1988 tog Andreas Roepstorff en beslutning, der i sig selv ikke var særlig opsigtsvækkende. Han ville læse antropologi. Men den 20-årige stud. scient. ville også fortsætte studierne på biologi, som han allerede var slået ind på hjemme i Århus. Og det var både opsigtsvækkende og sært. Dengang.

I dag vækker kombinationen af to tilsyneladende umage fag stadig opsigt, men den bliver også mødt med et anerkendende "Cool". Set i bakspejlet var det nemlig en fremsynet beslutning.

Andreas Roepstorff er nu en fremtrædende figur inden for den florerende kognitionsforskning og udfolder sig i et omfattende netværk af forskere på kryds og tværs af fag- og landegrænser. Samtidig har den nu 40-årige lektor sammen med kollegaer fra en lang række fag ved Aarhus Universitet gjort byen til et sted, som internationale topforskere gerne lægger vejen forbi for at diskutere muligheder og perspektiver i moderne hjerneforskning.

Kunsten at spørge

Den forskning har skrevet hjernen ind i den store fortælling om, hvem vi er. Her finder vi forklaringen på vores tro, forelskelse, intelligens, ludomani og sociale kompetencer, ja, endda selvet kan lokaliseres til et eller andet sted i hjernen. Scanninger af hjernens reaktion på forskellige stimuli har produceret tusindvis af informationer og fakta om dette "kontrol-center" – fakta, som har fået deres eget liv og skabt figuren "Du er din hjerne".

Den køber Andreas Roepstorff ikke.

– Hjernen er stadig den store ubekendte. Derimod ved vi meget om tro, forelskelse, sprog, musik og menneskelivet i det hele taget, som vi kan bruge til at stille en masse interessante spørgsmål til hjerneforskningen med,

siger Andreas Roepstorff, der er lektor i Kognition, Kommunikation og Kultur.

Afsættet for hans arbejde er vidensantropologi og neurobiologi, og hans vigtigste redskab er "brain imaging", som populært sagt er scannede billeder af den aktivitet, spørgsmål og andre stimuli udløser i hjernen. Kunsten er at stille de spørgsmål, der leverer gode kendsgerninger om hjernen. Og det er de rigtig gode til i Århus. Her har Andreas Roepstorff været en nøgleperson i opbygningen af et forskningsmiljø, hvor han arbejder sammen med teologer, psykologer, semiotikere, sprogfolk, musikere og medicinere. Blandt andet for den indsats fik han i sidste uge Aarhus Universitets Videnskabspris.

Aha-oplevelse i kloster

Begyndelsen til karrieren kan måske spores til begravelsen af en nonne i et buddhistisk kloster i Thailand i 1987. Andreas Roepstorff havde opstået klosteret for at prøve at meditere.

– Jeg fik lidt af en aha-oplevelse, da alle de besøgende vesterlændinge rettede deres zoomlinser mod den brændende kiste, hvor nonnens knogler begyndte at stikke frem. Pludselig blev jeg opmærksom på, at det interessante ikke kun er mødet med det eksotiske eller autentiske, men også den effekt, det sætter i os selv. Mine billeder fra den dag er lige så meget billeder af nogle, der står og fotograferer, og illustrerer dobbeltheden i at deltage og reflektere over, hvad deltagelsen producerer, som også er antropologiens ærinde.

Den dobbelthed har været sporet i Andreas Roepstorffs arbejde frem til i dag. Det arbejde har også været en øvelse i at gøre det tællelige til fortælling og en navigation mellem biologiens konkrete data og det refleksive rum, som antropologien tilbyder bl.a. til at kunne se, at kendsgerninger får deres eget liv, når de først er skabt.

– Når vi laver viden om os selv, er det med

Hvis man siger, du er din hjerne, er der en masse, du i udgangspunktet ikke er. Du er ikke din historie, din familie eller venner, din magt eller dine penge. Hjernen er ikke det bedste sted at lede, hvis du vil finde alle de andre relationer, som bestemmer, hvordan du agerer.

of Functionally Integrative Neuroscience). Professorerne Albert Gjedde og Leif Østergaard spurgte, om han ikke kunne tænke sig at være med i opbygningen af den kognitive forskning ved centret, og det tilbud takkede Andreas Roepstorff ja til, selvom det betød et farvel til den rene antropologi.

– Jeg blev så at sige en af dem, jeg før studerede, siger Andreas Roepstorff om denne udfordring af antropologiens klassiske spænding mellem deltagelse og observation.

Andreas Roepstorffs lektorat sikrer ham stadig en tilknytning til det antropologiske miljø. Helt usædvanligt er dekanerne for Sundhedsvidenskab og Humaniora nemlig gået med til at

dele hans stilling mellem de to fakulteter.

– Jeg blev efter et stykke tid klar over, at mine ideer nemt kunne tørre ud, hvis jeg ikke fik mulighed for at tænke antropologisk om min forskning og diskutere med andre antropologer. Det særlige, jeg kan bidrage med, udspringer jo af en tradition, som jeg hele tiden har brug for at udveksle med, siger han om baggrunden for den ordning.

Århusiansk særkende

Med lektoratet kan Andreas Roepstorff nu forfølge spørgsmålet om, hvad der sker, når mennesker interagerer og bare ved at tale sammen kan skabe en fælles verden.

– Det er interessant, hvordan det kan lade sig gøre. Er det, fordi vi kropsligt synkroniserer og i hjernen gentager andres bevægelser og handler på dem? Det er et spørgsmål, som vi har fået øjnene op for i det sidste års tid, forklarer Andreas Roepstorff. Til den eksperimentelle side af den forskning lykkedes det sidste år at få ovennævnte Cris Frith til Århus sammen med hustruen Uta Frith.

– Bedre folk kunne vi ikke hægte os op på, og de har fundet det udfordrende at møde det radikale dynamiske miljø, vi har skabt, hvor de har diskuteret med forskere fra alle fakulteter.

Den bredde gruppe af kognitionsforskere er resultatet af et målbevidst arbejde, som

skal sikre, at hjernen får de rigtige spørgsmål. Målet er også at producere viden om hjernen, som både er relevant for vores indsigt i hjernen og for forskningen inden for de involverede fag. Sådan arbejder forskerne på CFIN og også på det tværfaglige fokusområde Kognition, Kommunikation og Kultur, som Andreas Roepstorff koordinerer.

– Når vi ser os omkring, ligner det er særkende, og det er vi stolte af, noterer Andreas Roepstorff.

Trivsel handler om faglig integration

Det sociale liv er vigtigt for, om de studerende har det godt på universitetet. Men det faglige miljø har endnu større betydning, viser resultatet af den første store undersøgelse af det psykiske studiemiljø på Aarhus Universitet.

TRIVSEL 1

Der er god grund til at glæde sig over hovedresultaterne i den første dybdegående undersøgelse af det psykiske studiemiljø på Aarhus Universitet. Først og fremmest fordi næsten 85 procent af de studerende siger, at de føler sig godt tilpas på deres studier og overordnet set er tilfredse med studiemiljøet. Mobning og chikane er stort set ikke et tema på universitetet. Men dernæst fordi det, der for alvor betyder noget for trivslen, er de forhold, der vedrører kerneydelsen på et universitet: undervisningen og kontakten til underviserne, vejledning og kvaliteten af tilbagemeldinger, det faglige fællesskab med andre studerende og lærere – kort sagt de forhold, der vedrører den faglige integration på studiet.

– Jeg synes, der er vigtigt og rart at kunne konstatere, at interessen for fagområdet er så afgørende for trivslen. Det sociale liv betyder også meget, men det faglige miljø er endnu vigtigere. Det er selve kernen i vores aktiviteter, der er afgørende, og det betyder, at universitetet faktisk har stor indflydelse, når det gælder om at påvirke trivslen hos de studerende, siger Torben K. Jensen fra Center for Læring og Uddannelse, der er den hovedansvarlige bag undersøgelsen.

Faglig integration og frafald

Dermed bekræfter den nye kortlægning af studiemiljøet på universitetets syv hovedområder Studenterrådets snart otte år gamle undersøgelse af frafald og studiemiljø på Aarhus Universitet. Den undersøgelse konkluderede, at det sociale miljø er vigtigt og betyder meget for det daglige velbefindende, men at det kun i meget svag grad påvirker frafaldet. Den primære årsag til frafald findes i det faglige miljø.

– Studenterrådets undersøgelse viste jo til manges overraskelse, hvor stor betydning den faglige integration har for frafaldet, så det over-

rasker mig ikke, at den også har stor betydning for de studerendes trivsel. Undersøgelsen viser, at det er vigtigt for trivsel, at man finder sine medstuderende imødekommende, ligesom følelse af ensomhed virker stærkt negativt ind på trivsel. Men det omvendte er også tilfældet. Hvis faget ikke har ’tag’ i én, hvis området og emnerne ikke forekommer interessante, så kan det sociale ikke kompensere for det. Trivsel er nemlig endnu stærkere knyttet til, at man synes, at studiet er interessant og meningsfuldt, at undervisningen er velorganiseret, og at de faglige krav er til at gennemskue. Både den faglige og den sociale integration er af betydning, siger Torben K. Jensen.

Et arbejdsredskab

Studiemiljøundersøgelsen er udarbejdet for universitetets studieudvalg, og meningen er, at

den nu skal ud og diskuteres på institutterne. Bag undersøgelsen står et hold, der foruden Torben K. Jensen består af områdeleder Lene Hjöllund, Det Samfundsvidenskabelige Fakultetssekretariat, og stud.scient.pol.erne Kim Jesper Herrmann, Morten Jakobsen, Anna Juul Bager og Stine Klingenberg.

– Vi har bestræbt os på at lave en undersøgelse, som kan være et reelt arbejdsredskab for studielederne og studienævnene. Jeg håber, at mange synes, det er værd at bruge en faglig dag på, at man i selskab med resultaterne fra undersøgelsen diskuterer, hvordan man kunne udvikle uddannelserne og studiemiljøet, siger Torben K. Jensen.

– Undersøgelsens mange resultater er i hoved- og delrapporterne stillet op i farvede kasser og med understregninger, så enhver let kan se, på hvilke parametre det ser særligt godt eller måske mindre godt ud. Det lægger op til, at man på institutterne skæver lidt til, hvordan det står til på de andre institutter – og det er helt bevidst, siger Torben K. Jensen. Det er kun en god ting, når gode idéer rejser over institutgrænser, siger han.

Hans Plauborg / hhp@adm.au.dk

Udvalgte nøgletal fra studiemiljøundersøgelsen

	AU	NAT	SUN	SAM	ASB	HUM	DPU	TEO
Jeg føler mig generelt rigtigt godt tilpas på mit studium	83	88	89	83	84	82	69	86
Min interesse i studiets fagområde er vokset siden jeg startede på studiet	85	81	91	85	81	83	88	88
Studiet har bidraget til, at jeg føler mig som en del af et fagligt fællesskab	74	75	89	74	71	70	54	77
De andre studerende er generelt imødekommende	82	88	86	76	83	84	78	82
Jeg føler mig som en del af et større fællesskab på studiet	55	62	73	52	56	52	24	55
Læringsmålene for de enkelte undervisningsforløb er klart formulerede og klart kommunikerede	46	58	50	37	45	42	56	55
Der er god overensstemmelse mellem læringsmål og eksamenskrav	56	54	59	36	45	50	45	63
Kravene til prøver og eksamener er klart formuleret og klart kommunikerede	47	43	59	34	43	45	46	55
Der er klare informationer om, hvilke vurderingskriterier, der bruges ved eksamen	38	47	47	24	39	36	44	49
Der er gode muligheder for at få vejledning vedrørende mine faglige præstationer	42	42	30	30	34	48	35	49
Der er gode muligheder for at få tilbagemelding vedrørende mine faglige præstationer	39	43	19	28	30	44	23	42
Kvaliteten af tilbagemelding er for det meste høj	46	44	21	29	35	47	31	44

Vejledning og feedback har topprioritet

Der er få ressourcer til at forbedre indsatsen for vejledning og faglige tilbagemeldinger over for de studerende. Men vi skal alligevel prioritere indsatsen meget højt, siger læringseksperten Torben K. Jensen, der står bag den nye undersøgelse af studiemiljøet på Aarhus Universitet.

TRIVSEL 2

Når studerende selv skal rangere de enkelte faktorer, der har størst betydning for deres trivsel, kommer kvaliteten af den faglige vejledning ind på en førsteplads. Men studiemiljøundersøgelsen viser, at fakulteterne generelt har svært ved at leve op til de studerendes ønsker og forventninger, når det gælder vejledning og feedback på faglige præstationer. Under halvdelen erklærer sig ”enige” eller ”helt enige” i, at der er gode muligheder for at få vejledning vedrørende de faglige præstationer, og kun godt en tredjedel af de studerende på hele AU mener, at der er gode muligheder for at få tilbagemeldinger på de faglige præstationer. På nogle fakulteter er tallet under 20 procent.

– Man kan sige, at svarene afspejler masseuniversitetet med generelt store hold og kun lidt tid til individuel vejledning og feedback. Men det betyder ikke, at vi ikke har handle-

muligheder. Vi kan faktisk godt gøre det bedre inden for de rammer, vi har, siger lektor Torben K. Jensen, der er den hovedansvarlige bag studiemiljøundersøgelsen.

Psykologer uden feedback

På Psykologisk Institut blev feedback på skriftlige opgaver afskaffet i 2006. Kun hvis opgaven er dumpet, kan man få en forklaring. Stud. psyk. Signe Hegestand-Sverdlin har været med til at lave en underskriftsindsamling for at få genindført faglige tilbagemeldinger.

– At skrive akademiske opgaver er jo en disciplin, man skal lære, og derfor er det da både frustrerende og lidt skræmmende, at vi nu kan gå igennem et studium uden at få at vide, hvad der er godt og mindre godt i ens opgaver. Det tror jeg påvirker alle psykologistuderende negativt, siger hun.

Der er planer om at genindføre feedback på opgaver fra foråret 2009. Til den tid skal Signe

Hegestand-Sverdlin skrive sin BA-opgave.

– Jeg synes ikke, det er tilfredsstillende, at jeg til den tid har gået tre år på studiet uden en eneste uddybende tilbagemelding på mine opgaver, siger hun.

Den fornemste opgave

Udenlandske trivselsundersøgelser viser også, at vejledning og feedback er helt afgørende faktorer for de studerende.

I England har et *National Student Survey* de seneste tre år målt de studerendes tilfredshed. Ved den seneste måling i 2007 erklærede kun godt halvdelen af de engelske universitetsstuderende sig tilfredse med den feedback, de fik på deres faglige præstationer. Men på det private University of Buckingham var hele 94 procent tilfredse. På Buckingham er al undervisning baseret på såkaldte *tutorials* – altså vejledning og diskussion mellem en underviser og en eller få studerende.

– Alle vores medarbejdere mener, at det er deres fornemste opgave at støtte og vejlede de studerende. Sådan tror jeg ikke, man tænker på alle universiteter, siger rektor på Buckingham Terence Kealey til avisen *Times Higher Education*.

Med en lærer/studerende-ratio på 1:9 er ressourcerne på Buckingham dog også helt anderledes, end på langt de fleste andre universiteter, herunder Aarhus Universitet.

FAKTA: Studiemiljøundersøgelsen

Lov om undervisningsmiljøvurdering fra 2001 kræver, at uddannelsesinstitutionerne hvert tredje år udarbejder en skriftlig vurdering af det psykiske, fysiske og æstetiske studiemiljø.

Alle studerende på heltidsstudier ved Aarhus Universitet – ca. 30.000 – blev i efteråret 2007 opfordret til via et elektronisk spørgeskema at besvare en række spørgsmål om deres trivsel. 8.500 svarede.

Undersøgelsen er gennemført af centerleder Torben K. Jensen, Center for Læring og Uddannelse, områdeleder Lene Hjöllund, Det Samfundsvidenskabelige Fakultetssekretariat, og stud.scient.pol.erne Kim Jesper Herrmann, Morten Jakobsen, Anna Juul Bager og Stine Klingenberg for Studieudvalget på Aarhus Universitet.

Tallene angiver i procent, hvor mange der erklærer sig ”enig” eller ”helt enig” i spørgsmålene på Aarhus Universitet (AU), Det Naturvidenskabelige Fakultet (NAT), Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet (SUN), Det Samfundsvidenskabelige Fakultet (SAM), Handelshøjskolen (ASB), Det Humanistiske Fakultet (HUM), Danmarks Pædagogiske Universitetsskole (DPU) og Det Teologiske Fakultet (TEO).
Kilde: Studiemiljø2007, Aarhus Universitet

Signal til politikerne

Torben K. Jensen erkender, at universiteterne i Danmark er meget klemte i forhold til STÅ-bevillingerne, og det gør det næsten umuligt at køre undervisning i små hold og give den faglige vejledning og feedback, som de studerende burde få.

– Det budskab synes jeg er meget vigtigt at få ud til politikerne. Man kan ikke have fremragende forskningsbaseret undervisning i små hold med de nuværende STÅ-takster. Det er et stort problem. Det går stærkt ud over læringen, og nu viser undersøgelsen også, at det også går ud over de studerendes trivsel, siger Torben K. Jensen.

Han advarer dog mod, at der går ”automatpilot” i universitetets reaktioner på budgetreduktioner.

– Hvis vores reaktion er, at så må vi have flere store forelæsninger og billige multiple choice-eksamener, forvalter vi under alle omstændigheder de givne midler dårligt. For vi kunne også sige, at så må vi reducere antallet af forelæsninger, fordi vi vil friholde ressourcer til vejledning og feedback. Desuden kunne vi arbejde mere på at forbedre undervisernes evne til at give vejledning og feedback og forbedre de studerendes evner til at arbejde med stoffet mellem timerne. Det ville for mig at se være en klogere prioritering, siger Torben K. Jensen.

Hans Plauborg / hhp@adm.au.dk

Forskellige veje til fagligt fællesskab

TRIVSEL 3

Siden studiestart er interessen for studiets fagområde vokset, og hun føler sig som en del af et fagligt fællesskab. Tilmeld hjælper studiet hende med at afklare, hvilket job fremtiden skal byde på. Sætningerne karakteriserer den fagligt velintegreerede studerende.

Og hvem er hun så? Hun kunne meget vel være mediciner, og hun læser sandsynligvis ikke Pædagogisk Sociologi på DPU. Faglig integration er en af de faktorer, der påvirker de studerendes trivsel stærkest, og her får Sundhedsvidenskab højest score i den nye studiemiljøundersøgelse, mens DPU får laveste. Forskellen mellem Medicin og Pædagogisk Sociologi er størst. Men den typiske medicinstuderende er også en ganske anden end den typiske DPU-studerende, hvis man skal tro karakteristikkene fra to studieledere. Medicinerne kommer ofte fra gymnasiet med tårnhøje karakterer og er ekstremt målrettede. De har et både socialt og fagligt netværk i Medicinerhuset, og de får afprøvet deres fremtid, når de er i klinikophold. Modsat kommer næsten alle DPU-studerende fra en professionsuddannelse og skal vænne sig til en meget teoretisk og akademisk verden. De er markant ældre end andre universitetsstuderende, og de har ofte både familieforpligtelser og erhvervsarbejde.

De sociale medicinere

Bjarne Møller-Madsen, der er studieleder for de lægevidenskabelige uddannelser, mener, studieintroen samt de tre første semestre med tidlige klinikophold har stor betydning for en god faglig integration.

– Vores studiestart har en god blanding af faglige input og socialt samvær. Den giver de studerende en fornemmelse af, ”at det er lige nøjagtigt det her, jeg gerne vil”. Det er det første skridt til en god faglig integration, siger Bjarne Møller-Madsen, som også fremhæver, at modulopbygningen på uddannelsen er vigtig for den faglige integration, fordi den knytter de studerende til et bestemt institut, en lærerkreds og hinanden.

Bjarne Møller-Madsen giver sit fakultet stor ros for Medicinerhuset. Dets eksistens viser, at man lytter til de unge. Det er ”real life” i stedet for ”virtual life”, for her kan de studerende fortsat ”bo hjemme” med køleskab og sure karklude. Og de studerende, CAMPUS har talt med i Medicinerhuset, er enige.

– Jeg tror, Medicinerhuset er med til at gøre noget. I vores omgangskreds mødes man meget heroppe og får diskuteret en masse ting. Det er centralt, at vi har et fast samlingspunkt, siger Alexander Juhl Andersen, der læser medicin på 6. semester.

”Real life” på DPU

Der findes ikke noget DPU-hus, men for de fleste studerende på DPU er ”real life” også noget andet, end det er for medicinerne. Studieleder for DPU’s kandidatuddannelser, Kirsten Hyldgaard, mener, at sociale tiltag skal have udgangspunkt i det faglige, hvis de skal ramme en bred gruppe af DPU’s studerende.

– Jeg tror, man skal tænke på, hvem de studerende er. Det kan ikke nytte noget at kræve, at de skal være sociale, hvis de er meget modne og målrettede. Vi arbejder på at skabe egentlige rus-forløb, men hos os er det ikke noget med ølstafter, for det er ikke den slags tilbud, vores studerende har brug for, siger Kirsten Hyldgaard.

Hun forklarer, at de studerende på DPU har en anden baggrund end andre universitetsstuderende. De er ikke bare ældre, men langt de fleste kommer med en professionsbacheloruddannelse, hvor praksis har været i fokus. Nogle af dem skal tage et halvt års suppleringsuddannelse for at blive optaget, men ifølge Kirsten Hyldgaard er det den absolut væsentligste hindring for en god faglig integration, at ikke alle med en professionsbachelor skal supplere op og opnå akademisk skoling, inden de starter på kandidatuddannelsen. Det ”akademisk chok”, mange får, bevirker den mindre gode faglige integration på DPU.

Akademisk chok

På kandidatuddannelserne i Pædagogisk Sociologi og Pædagogisk Psykologi er der grobund for et markant ”akademisk chok”.

– De uddannelser tiltrækker rigtig mange studerende, og holdstørrelserne er ofte på over hundrede. For universitetsbachelor er det en velkendt hage ved universitetsmiljøet, men det er en stor omvæltning for mange med en professionsbachelor, siger Kirsten Hyldgaard.

På DPU er man allerede i gang med flere tiltag, som kan give en bedre faglig integration. Ansættelser og adgangsbegrænsninger skal give færre studerende per underviser på de nævnte kandidatuddannelser, og der er indført en instruktørordning, som skal hjælpe det indbyrdes samarbejde mellem studerende i gang – blandt andet også med læsegrupper. Desuden overvejer man at oprette et karriecenter i København, som man også har det i Århus, så studerende og erhvervsliv kan lære mere om hinandens muligheder.

At kende fremtiden

Hvis DPU får et karriecenter i København, har de allerede fulgt den opfordring, Bjarne Møller-Madsen kommer med til sine kolleger på andre fakulteter. Han opfordrer dem netop til at komme mere ud i erhvervslivet, så de studerende får nogle rollemodeller.

Foto: Jesper Rals/AU-foto

En mediciner forsøger at skabe sig det kølige overblik midt i eksamensræset. I Medicinerhuset deler man ikke mad, men spisestue, læsesal, grupperum og foreningslokaler er for alle. Og stedet er med til at give Medicin topkarakterer, når det gælder faglig integration, mener både studielederen og to studerende fra Medicin.

– I vores nye studieordning er der kommet mere fokus på at lære lægerollen. Vi vil gerne lægge vægt på, at de studerende får nogle rollemodeller, for på den måde får de et fagligt fællesskab, siger Bjarne Møller-Madsen.

De to studerende i Medicinerhuset fremhæver netop også det med at få prøvet lægerollen som en vigtig del af deres faglige integration.

Den unge mediciner er fagligt velintegreret, mens den ældre DPU-studerende i langt højere grad føler sig på egen hånd, når det gælder det faglige og fremtiden. Men universitetets studerende er vidt forskellige, og faglig integration kan ikke sættes på formel.

– Vi har FADL, som er et vagtbureau, langt de fleste medicinstuderende er ansat i. Man bliver normalt spurgt, hvor langt man er i studiet, og der bliver snakket om flere forskellige ting med os nu end tidligere, fortæller Alexander Juhl Andersen og Søren Pauli Bro. Samtidig virker praktikkerne på medicinstudiet også fagligt integrerende, fordi de giver indblik i fremtidige jobmuligheder.

Hvad der på ét fakultet udløser topkarakterer i faglig integration vil muligvis være uden virkning på et andet fakultet, hvor uddannelser og studenterskarer er anderledes sammensat. Men vi lader eksemplet fra Sundhedsvidenskab stå til inspiration.

Kan det nu også passe?

Studerende på Aarhus Universitet bruger mellem 23,5 og 34,5 timer om ugen på studierne. Der er stor forskel på de forskellige fagområder. Dekaner og studieledere tror, tallet er højere.

TIDSFORBRUG

På Teologi er man chokeret, Handelshøjskolen dekan er ikke overrasket, mens prorektor Nina Smith taler om "plads til forbedringer". Men alle er forbeholdne overfor, om det virkelig kan passe, at de studerende ikke bruger mere tid på studierne.

Ifølge studiemiljøundersøgelsen læser de flittigste studerende til tandlæge eller læge på Sundhedsvidenskab, hvor de i gennemsnit bruger 34,5 timer på studierne om ugen. Naturvidenskab følger tæt efter med 32 timer om ugen, mens der bliver brugt færrest timer på studierne på Danmarks Pædagogiske Universitetsskole (DPU) med 23,5 timer om ugen fordelt på seks undervisningstimer og 17,5 timer på forberedelser.

Beskedne studerende

Plads til forbedringer, lyder det fra prodekan Nina Smith, som dog understreger, at der nok er flere forklaringer på de lave tal:

– Før vi konkluderer, at de studerende ikke bruger tid nok, skal vi have analyseret tallene grundigere. F.eks. er tidsforbruget højere på bachelorniveau, hvor der generelt er mange øvelsestimer og forelæsninger. Nogle tager få fag, enten fordi de har svært ved at følge med, eller fordi de ønsker at fordybe sig, eller bevidst går efter højere karakterer.

Studieleder og lektor på Det Teologiske Fakultet, Else Holt, er "chokeret" over, at de studerende kun bruger i gennemsnit 27 timer om ugen på vejen gennem uddannelsen.

– Jeg kender studerende, der knokler som små heste. Enten er de studerende for beskedne, eller også er det dem med mest overskud til alt muligt andet, der har svaret, spekulerer Else Holt.

På Handelshøjskolen er dekan Børge Obel ikke overrasket over, at de studerende bruger 27 timer på studierne. Han er heller ikke imponeret.

– De studerende kunne få mere ud af det, hvis de brugte mere tid. Generelt har vi et potentiale, som de studerende ikke har udnyttet, siger han og udtrykker også forbehold overfor, om tallene udtrykker virkeligheden.

Hellere klog end flittig

På Samfundsvidenskab tror dekan Svend Hylleberg, at de studerende simpelthen ikke har opgivet alle de timer, de faktisk bruger.

– Jeg tror, at de studerende ikke medtager al den tid, vi andre tager med i arbejdstiden. Der har jo også altid været en tendens til, at man foretrækker at være klog frem for flittig, siger han, og har endnu et bud på en forklaring:

– De vil arbejde og tjene penge. Ved vores fakultet er de rimeligt sikre på et godt job selv efter et lidt længere studium, så de kan nok tillade sig at være lidt nonchalante med tiden.

Hos Sundhedsvidenskab, som topper med 34,5 timer om ugen, har dekan Søren Mogensen en forklaring på, hvorfor kommende læger og tandlæger bruger mest tid på uddannelsen:

– Den dag, man står med et barn med meningitis, nytter det ikke noget at sige, at det var sjovere at gå på café den dag, man lærte om det.

Både Det Teologiske Fakultet og Handelshøjskolen har sat gang i initiativer, der skal få de studerende til at bruge mere tid og engagement på studierne.

Inge Frost Larsen / ifl@adm.au.dk

De studerendes tidsforbrug

Kilde: Studiemiljø2007, Aarhus Universitet

	AU	NAT	SUN	SAM	ASB	HUM	DPU	TEO
Undervisning	13,0	17,0	16,0	12,0	13,5	9,0	6,0	10,5
Læsning og forberedelse	16,0	15,0	18,5	17,0	14,0	15,5	17,5	16,5
Timer anvendt direkte på studierne	29,0	32,0	34,5	29,0	27,5	24,5	23,5	27,0
Tallene angiver det gennemsnitlige antal timer pr. uge, de studerende anvender.								

Uklare eksamenskrav skaber stress

Hvad skal jeg kunne, og hvad bliver jeg vurderet ud fra ved eksamensbordet? Ikke engang halvdelen af universitetets studerende er helt sikre på svaret, og det giver dem stress.

TRIVSEL 4

Det er ikke kun bøgerne, der tynger på de studerendes skuldre her i eksamensperioden. Mange er i tvivl om to af de helt grundlæggende forhold omkring eksamen, nemlig krav og vurderingskriterier, og det påvirker deres trivsel. Faktisk er "gennemsigthed i faglige krav" det næstvigtigste for de studerende, der har svaret på spørgsmål om deres trivsel i den nye studiemiljøundersøgelse.

De samlede tal for hele universitetet viser, at 53 procent er uenige i, at krav til eksaminer er klart formulerede og klart kommunikerede, mens hele 61 procent er uenige i, at der er klare informationer om vurderingskriterierne ved eksamen. Handelshøjskolen og Humaniora har lave

tal, men det er især studerende ved Statskundskab, der klager over uigenomsigtigheden.

CAMPUS har talt med to studieledere om problemet.

Sløjfer skriveøvelserne

Ifølge studiemiljøundersøgelsens hovedansvarlige, lektor, ph.d. Torben K. Jensen, viser en analyse, som ikke indgår i rapporten, en vigtig sammenhæng: De, der ikke finder eksamenskravene transparente, er de mest stressede op til eksamen. Problemet har altså ikke blot konsekvenser for karakterbogen, og derfor står det gentaget på listen over anbefalinger til de enkelte fakulteter.

Thomas Pallesen, studieleder på Statskundskab, undrer sig over sit instituts lave tal. Uklarhed og den

medfølgende følelse af stress kunne modvirkes, mener han. I næsten alle fag kan de studerende nemlig aflevere skriveøvelser og gå til prøveeksaminer, men det er et tilbud, som kun de færreste benytter sig af.

– Jeg kunne godt tænke mig at spørge de studerende, hvorfor de ikke afleverer opgaverne. Det er noget andet at sætte sig ned og få det prøvet end bare at få det forklaret. Og man kan jo i undersøgelsen se på deres tidsforbrug, at der nok skulle være plads til det, siger Thomas Pallesen med henvisning til, at de studerende ved Det Samfundsvidenskabelige Fakultet i gennemsnit kun bruger 29 timer om ugen på studierne. Thomas Pallesen vil allerede på næste medarbejdermøde tage rapportens konklusioner op til diskussion i underviserkredsen.

Revisioner forvirrer

På Humaniora, særligt på Nordisk Institut, hersker der også usikkerhed om eksamenskrav og vurderingskriterier. Henrik Skov Nielsen, som er studieleder på Nordisk, fremhæver,

at fakultetet har været igennem en gennemgribende studieordningsrevision, og at man ikke skal undervurdere, hvad der sker, når der kommer ændringer af studieordningen:

– Vores førsteårsstuderende startede på en studieordning, der ikke var tilgængelig. Men det gjaldt ikke kun nye studerende. For eksempel blev gruppeeksaminer afskaffet, og karakterskala med tilhørende krav ændret, og det betød ændringer, som alle studerende havde brug for at kunne konsultere, siger Henrik Skov Nielsen.

Han tror, at gennemtænkte og færdige studieordninger kan hjælpe på problemet, og desuden deltager han i et strukturudvalg med de andre studieledere fra Humaniora. Her arbejder man for eksempel med at løse problemerne omkring bachelorprojektets plads i uddannelsesstrukturen på Humaniora.

Klarhed med nye læringsmål

Seneste skud på studieordningsrevisionernes stamme er sket på baggrund af den nye karakterskalas

indførelse i september 2007. På alle uddannelser har man formuleret læringsmål, men først den næste studiemiljøundersøgelse vil vise, om disse læringsmål skaber klarhed omkring eksamenskrav og vurderingskriterier. Ifølge Thomas Pallesen kan læringsmålene muligvis bidrage til at løse problemet.

– Nu står det blinkende klart, hvad der er af forventninger til eksamen, og jeg håber, at denne eksplicitering af læringsmålene kan bidrage til at rette op på problemet. De fleste undervisere tager dem frem og bruger dem i forbindelse med opgavegennemgang, men de studerende er selvfølgelig nødt til selv at være orienteret om, hvad der foregår, siger Thomas Pallesen.

Henrik Skov Nielsen er enig:

– De ansatte har pligt til at sætte sig ind i studieordningen så godt som muligt, men det fritager ikke de studerende for ansvar, siger han.

Camilla Nissen Toftdal / cnt@adm.au.dk

Oprør på vej

Vi har fået nok af den tankegang, universitetsloven er udtryk for. Væk med forbrug som ideologi, tiden er inde til at sprænge de norm-givne rammer og kæmpe for ægte demokrati. Sådan lyder det fra de studerende bag ”Reboot68”. Initiativet bakkes op af undervisere.

MODSTAND

Der er hverken billeder af Lenin eller hammer og segl på væggen i adjunkt Mikkel Thorups kontor på Institut for Filosofi og Idéhistorie, hvor CAMPUS møder ham og idéhisto-riestuderende Bue Rübner Hansen for at høre, hvad deres fascination af ’68 går ud på. 24-årige Bue Rübner Hansen er en af initiativtagerne bag konferencen ”Reboot68”, som fandt sted den 17. maj på Københavns Universitet. 35-årige Mikkel Thorup var en af flere AU-undervisere på talerstolen.

– For ti år siden ville der ikke være dukket nogen op til konferencen – folk havde grint af os. Men der kom mere end 200, masser af frivillige bakkede op, og der var en fantastisk stemning, siger Bue Rübner Hansen.

”Reboot” er hentet fra computer-terminologien og oversættes generelt til ”genstart”. Gemmer der sig et par reaktionære hippieaktivister i de to idéhistorikere, som ikke engang var født, da fri hash, studenteroprør og eksperimenterende samlivsformer var på dagsordenen?

– På ingen måde, fastslår Bue Rübner Hansen. Han forklarer, at det er essensen af begivenhederne i ’68, der gør brugen af årstallet indlysende som en del af navnet på initiativet:

Det umulige er realistisk

– For os er ’68 interessant som politisk begivenhed. Fordi det blev muligt at tænke nye tanker og at sprænge den orden, der var. Vores slogan til konferencen spillede på det gamle 68-slogan ”Vær realist, forlang det umulige”. Det handler om ikke naivt at købe budskabet, når de ”gamle” siger, at noget er umuligt. Når vi for eksempel får at vide, at de-mokrati på uddannelsesinstitutioner ikke vil fungere, siger vi, at det netop er realistisk at forlange.

Den 11 år ældre adjunkt blev glad, da han forstod, hvad Reboot68 har på dagsordenen. For Mikkel Thorup er enig i præmisserne og dødtæret af, hvordan diskussionerne om 1968 hidtil er foregået. Ikke mindst i inde-værende jubilæumsår.

– Det er dejligt, at nogen for en gangs skyld tager fat i ’68, uden at vi skal slås om, hvor mange der rendte nøgne rundt på Strøget, og hvem, der røg hvad. Medierne er så fokuserede på, at ’68 er noget, hvor højrefløjen kritiserer venstrefløjen for at være i moralsk forfald, og venstrefløjen kri-tiserer højrefløjen og siger, at sådan var det slet ikke.

Også for Mikkel Thorup handler ’68 om at tænke tanker, der stiller spørgsmålstegn ved de eksisterende normer. Og det er tiden inde til at gøre igen, mener han:

– Det er på tide at gøre status – særligt fordi, vi lever i en tid, hvor vi

på alle måder får fortalt, at rammer-ne er givet på forhånd. Vi skal bare udfylde rammerne bedst muligt med uddannelse, pensionsopsparing og så videre. Men ingen sætter spørgs-målstegn ved de rammer. Det er fedt at sige: Lad os ignorere rammerne – de bestemmer ikke, hvad der er muligt. Derfor ville jeg gerne være med, fastslår idéhistorikeren, der har været i sit fag siden 1995.

Den herskende ideologi er forbrug

Et engelsk ordsprog siger ”If it isn’t broke – don’t fix it”. Med andre ord: Der er ingen grund til at reparere på noget, som ikke er i stykker. Hvad er det, ifølge Reboot68-tankegangen, der er så rivravruskende galt, at der skal holdes konference og ”sprænges rammer”?

– Vi vil bryde med forbrugerismen som ideologi, svarer Bue Rübner Hansen og uddyber:

– Firkantet sagt lever vi i et sam-fund, hvor det liv, man bliver tilbudt, er et liv som arbejdskraft og forbru-ger. Og at få nogle børn, som skal gøre det samme, så hjulene kan blive holdt i gang. Det vil jeg ikke finde mig i. Jeg vil gerne kæmpe for nogle andre muligheder.

Kernen er, mener han, at vi som samfund, lokalt og globalt, på ingen måde er på vej til at løse samfundets store problemer. Vi lader bare som om, mens vi fortsætter ud ad forbru-gets vej mod afgrunden, hævder Bue Rübner Hansen:

– Jeg tvivler på, at særligt mange inderst inde tror på, at vi, som tin-gene går nu, virkelig er i gang med at løse vores store miljø- og fattigdoms-problemer. Vi tror, at andre tror på det. Vi tror, FN tror på det. Vi tror, Anders Fogh Rasmussen tror på det.

Reboot68-bagmanden erkender, at forskningen på felter som miljø og fattigdom er stigende. Men selv når udgangspunktet er ædelt, ender det galt, fordi fokus er forkert, mener han:

– Man skal sætte stor pris på forskning, der tænker i helheder og adresserer problemerne. Men det, der slår igennem, er det, som er profitabelt. For eksempel er der medicin, der kun udvikles til de rige lande, mens forskning i medicin mod f.eks. malaria systematisk underprio-riteres.

Men ikke nok med det. En stor del af anstrengelserne for en ver-den uden fattigdom, katastrofale miljøproblemer og fred er ikke bare en dråbe i havet – de er også med til at lulle os ind i en farlig tryghed, hævder Bue Rübner Hansen og fort-sætter:

– Forskning og tiltag, der går i den rigtige retning, er med til at give os en falsk fornemmelse for, at vi er på vej. Men det batter ingenting ved siden af f.eks. EU’s landbrugsstøtte

Foto: Jesper Røis/AU-foto

Adjunkt Mikkel Thorup (t.v.) og idéhistoriestuderende Bue Rübner Hansen mener, der er behov for at genstarte tankegangen bag ’68-oprøret.

og de enorme summer, der bliver brugt til militærteknologi.

Bue Rübner Hansen forklarer gerne Reboot68-tankegangen ved at stille retoriske spørgsmål og svare på dem selv. Det gælder også, når han argumenterer for, hvordan man kan afsløre, at det eksisterende samfund hviler på en ideologi, der handler om at forbruge og ikke om lighed for alle mennesker:

– Selv om man påstår, at klas-sesamfundet er væk, har vi jo bare eksporteret underbetalinger af arbejdere til Kina og Indien. Man må spørge sig selv: Når vi har en økonomi, der er så afhængig af, at vores varer bliver produceret billigt, er vi så virkelig interesserede i, at kinesere får en højere levestandard og kan kræve mere i løn?

Civil ulydighed

Men når konferencens 200 deltagere og 14 talere for længst er gået hjem, og initiativtagerne understreger, at Reboot68 hverken er en bevægelse eller en forening, hvad skal der så ske nu?

– Vi vil ikke i dialog. Hvis vi går i dialog med politikere, universitets-ledere eller erhvervsliv, som det er i dag, bliver vi stille kvalt. Ikke fordi, de har mere fornuftige argumenter, men fordi de har mere magt. Vi vil gerne inspirere andre studerende og

have gang i diskussionen og en kon-kret modstand, som ikke kan ignore-res. Vi vil vise kritiske undervisere, at vi er klar til at bakke dem op på alle måder, hvis de melder kritisk ud i forhold til den ledelse, som er ansat af ministeren og erhvervslivet, for-klarer Bue Rübner Hansen.

Der er også mere konkrete ideer om aktioner med civil ulydighed i universitetsregi.

– Vi kunne handle som om, samfundet faktisk lever op til sine egne idealer om f.eks. demokrati og ligestilling. For eksempel kunne vi afholde et rektorvalg og så opføre os som om, den valgte person faktisk er rektor. Eller kvindelige ansatte kunne tage fri en dag om ugen for at kompensere for den lavere løn, siger Bue Rübner Hansen.

Utilfredsheden med universitetslo-ven og de politiske vinde, der blæser kraftigt for at få studerende hurti-gere gennem uddannelserne, skinner igennem i meget af det, den 24-årige Reboot68-initiativtager siger. Han er ikke i tvivl om, at opbakningen til tankerne bag Reboot68 er der – og at den vokser:

– En borgerlig regering siden 2001 har ikke gjort det sværere at mobili-sere folk – sammen med presset for at komme hurtigt gennem uddan-nelsen. Nu kan folk meget konkret mærke, at vi lever i et samfund, der

vil have arbejdskraft, og ikke dan-nede borgere, der kan tage stilling til samfundet.

Modstand fra universitets-ansatte

Adjunkt Mikkel Thorup oplever de samme tegn på voksende modstand i egne rækker.

– Hvis bare ministeren kunne holde reformpause på et halvt år, skal han nok få modstand, siger han og griner skævt af den indforståede hentydning til universitetslovens nye krav.

Mikkel Thorup beskriver sig selv og sine universitetsansatte kolleger som ”lidt sindige mennesker”, der gerne lige vil se situationen lidt an, før de handler, og forklarer:

– Universitetsansatte har kørt på pumperne i lang tid. Der har ikke været overskud til at tage en ny, opslidende kamp. Måske også fordi, man har følt sig alene. Men mest fordi, man har skullet have hver-dagen til at fungere med flere krav, flere opgaver, flere studerende og færre midler. Så har der ikke været kræfter til mere. Det er først nu, tror jeg, at der er begyndt at komme en analyse på, hvad vi er blevet udsat for. Jeg tror helt klart, der vil ske noget.

Stor opbakning til underskriftindsamling

Underskrifterne skal sikre en revision af universitsloven næste år, og en række forskere og studerende på Aarhus Universitet bakker op om initiativet.

PROTEST 1

Frustrationerne over forskningens vilkår på de danske universiteter kommer markant til udtryk i en verserende underskriftindsamling for en bedre universitets- og forskningspolitik. En gruppe forskere ved Københavns Universitet tog initiativ til den såkaldte petition, og siden starten af maj har denne fra mund til mund bredt sig til landets øvrige universiteter. Ved redaktionens slutning havde 4800 skrevet under.

En række professorer og andre forskere samt et par institutledere ved Aarhus Universitet bakker også op om kampagnen med begrundelser, der spænder fra frygt for forskningsfrihedens fremtid til krav om genindførelse af det akademiske selvstyre, som universitsloven fra 2003 afskaffede til fordel for udpegede ledere. Flere nævner også den managementkultur, som de ser brede sig på universiteterne, i takt med at politikerne prioriterer forskningens umiddelbare nytteværdi højt og har gjort den til et succesparameter. (Se også artiklen "Entusiasmen er på retur".)

Truet forskning

Som en vej ud af miseren på universiteterne skal det akademiske selvstyre igen på banen, fremhæver flere af de forskere, CAMPUS har talt med, f.eks. hvalforskeren, lektor Peter

Teglberg Madsen fra Biologisk Institut:

– Uden et akademisk selvstyre, der kan sikre et miljø, hvor grundforskning og nysgerrighed har topprioritet, får vi en kaskadeeffekt, som rammer både forskere og studerende, begrunder han sin signatur på petitionen.

Kaskadeeffekten kommer efter hans mening, hvis den politiske styring resulterer i, at det på forhånd er givet, hvad forskerne skal kaste sig over, og hvad de studerende skal udsættes for.

– Det vil gå ud over både den frie tanke og den nysgerrighed, som er fuldstændig central for en videnskabsmand. Jeg er bekymret for, at man er ved at ødelægge det, der karakteriserer et universitet, nemlig at ansvarlige forskere bliver ansat til at lave grundforskning i topklasse og i den proces også lærer de studerende at tænke selvstændigt. Det er på den evne, Danmark skal overleve, siger Peter Teglberg Madsen.

Også professor Bo Barker Jørgensen, som leder Center for Geomikrobiologi, er bekymret for den frie forsknings fremtid, fordi balancen mellem fri og styret forskning er ved at tippe.

– Jeg reagerer på tendensen til at betragte den frie forskning som akademisk interessant, men måske ikke så nyttig. Der er jo mange gode eksempler på, at det ikke passer, men der er bekymrende signaler om mere

styret forskning, mener professoren med henvisning til de mange strategiske forskningsprogrammer, Videnskabsministeriet lancerer. Efter 15 år ved et Max Planck Institut i Bremen vendte han for et år siden tilbage til Aarhus Universitet og synes, det er for kort tid til at udtale sig skråsikkert, om loven

navne på listen, siger han.

Målet med indsamlingen er at dokumentere, at det ikke kun er en lille højtråbende gruppe, der er kritisk over for loven og Videnskabsministeriets forvaltning af den, som videnskabsminister Helge Sander ofte har sagt. Indsamlingen har dog også et politisk mål om ændrin-

“Jeg er bekymret for, at man er ved at ødelægge det, der karakteriserer et universitet, nemlig at ansvarlige forskere bliver ansat til at lave grundforskning i topklasse og i den proces også lærer de studerende at tænke selvstændigt. Det er på den evne, Danmark skal overleve.

Lektor Peter Teglberg Madsen, Biologisk Institut.

bør ændres.

– Generelt vil jeg sige, at forskellige styreformer være effektive og nyttige, hvis lederne har respekt og forståelse for forskernes frihed, siger Bo Barker Jørgensen, der ikke har oplevet negative konsekvenser af loven.

Evaluering ikke nok

En af initiativtagerne til underskriftindsamlingen er professor Tom Fenchel, der er tidligere præsident for Det Kgl. Danske Videnskabernes Selskab. Han konstaterer, at forventningerne til indsamlingen allerede er overgået, men den fortsætter.

– Nu er det jo ikke længere urealistisk at stile efter 10.000

ger af universitsloven og ikke blot en bedre administration af de nuværende love på området.

– Evaluering alene gør det ikke, hedder det i petitionen (Se web-adressen i boksen).

Politisk er der dog netop lagt op til en evaluering. Et folketingsflertal besluttede i november 2006, at der i 2009 skal være en evaluering af bl.a. de studerendes og medarbejdernes medbestemmelse på universiteterne, den frie akademiske debat og forskningsfriheden.

Helge Hollesen / hho@adm.au.dk

Fem krav til politikerne

- Sikring af adgang til en højere uddannelse uanset økonomisk formåen. Vi kræver derfor en skærpet lov mod brugerbetaling.
- Indførelse af en styreform på universiteterne, der bygger på principper om selvstyre og akademisk frihed. Det indebærer en styrelsesordning, der tildeler reel magt over universitetets anliggender til demokratisk valgte organer med repræsentation fra alle grupper af ansatte og studerende.
- Fuld forskningsfrihed under ansvar for den enkelte forsker såvel som for institutionen som helhed. Friheden skal gælde valg af emner, hypoteser, metoder og publicering.
- Sikring af de nødvendige ressourcer til at opretholde en forskning, der ikke er afhængig af velvilje fra eksterne fonde, politikere og private virksomheder for at kunne eksistere og udvikle sig.
- Sikring af forskningsbaseret undervisning og af universiteternes frihed til at udbyde undervisning og uddannelser inden for alle videnskabelige emner.

Ved redaktionens slutning havde 4800 sat deres signatur på indsamlingen.

Både studerende, VIP'er og TAP'er kan deltage

<http://www.gopetition.com/petitions/for-en-bedre-forskningspolitik.html>

Det er ikke sin underskrift for en bedre universitets- og forskningspolitik, videnskabsminister Helge Sander her er i færd med at sætte. Men indtil videre har næsten 5000 forskere og ledere ved de danske universiteter skrevet under på, at universitetsloven fra 2003 skal undergå en betydelig revision næste år.

Entusiasmen er på retur på universitetet

Ingen indflydelse, mindre arbejdsglæde og mere administration. Mange forskere klager over de nye tider på universiteterne. CAMPUS har talt med nogle af dem, der har tilsluttet sig den landsomfattende underskriftindsamling mod Universitetsloven.

PROTEST 2

Entusiasmen siver langsomt ud af det akademiske miljø. Motivationen til at fastholde den engagerende kultur, som tidligere prægede universiteterne, bliver mindre og mindre. I stedet breder en 9-16-mentalitet sig blandt forskerne, efter at universitetsloven afskaffede deres indflydelse på ledelsen af universiteterne og erstattede den med ansatte ledere.

Det er på den baggrund, at mange forskere er gået på internettet for at deltage i underskriftindsamlingen for en bedre forsknings- og universitetspolitik og en ændring af universitetsloven.

Lønarbejdere

– Når udpegede ledere erstatter universitetsdemokratiet som led i en bevægelse mod at se universiteterne som virksomheder, er det ikke underligt, at folk også begynder at agere som lønmodtagere med 37 timers arbejdsuge. Det er konsekvensen af, at de ikke længere er selvstyrende i forhold til deres arbejde, men underlagt den ene regulering efter den anden. Man begynder at tænke på, hvilke krav man kan stille til sit arbejde og sine ledere, siger lektor Anders Klostergaard Petersen, der er afdelingsleder på Religionsvidenskab.

Han oplever især tendensen blandt sine yngre kolleger.

– De er jo heller ikke socialiseret ind i det gamle system, men netop produkt af de nye tider. Jeg tror, det bliver vanskeligt for os ældre at fastholde en kultur med en betydelig grad af frihed, siger den 39-årige religionsforsker.

Uheldig udvikling

På Institut for Sprog, Litteratur og Kultur har institutleder Hans Lauge Hansen også konstateret, at lønarbejderbevidstheden breder sig.

– Den er svær at undgå med den lovbestede hierarkisering og ministerielle detailstyring, men jeg synes, det er uheldigt. Det fremmer en udvikling, hvor man løser de opgaver, der er aftalt, og er mindre tilbøjelig til at tage ansvar for institutionen på samme måde som tidligere. Man tager ikke institutionens identitet på sig, når andre bestemmer, siger Hans Lauge Hansen, der gerne vil fremme en udvikling, hvor der er plads til kritik og alle ikke taler med samme stemme.

– Sker det, så har en alvorlig sygdom bredt sig i systemet, siger han.

Han er enig i kritikken af ledelsesformen på de danske universiteter, fordi den er helt enestående blandt de lande, Danmark normalt sammenligner sig med.

– Der er en forestilling om, at samme type ledelse som i erhvervslivet også vil give samme effektivitet. Det er en stor ideologisk fejl, og tilmed forkert tænkt i forhold til universiteterne. Moderne videnstunge virksomheder bygger jo netop på, at medarbejderne har indflydelse og ansvar for eget arbejde, siger han.

Skal rette ind

Lektor Claus Møller Jørgensen er en af dem, der synes, det er legitimt ikke at bruge en masse ekstra kræfter på sit arbejde – selvom det er svært at lade være, som han siger. Han begrunder det med topstyringen på universitetet.

Han er lektor i historie og leder af Danmarks Forskerskole i Historie.

– Det er rigtigt, at Videnskabsministeriet styrer helt ned i detaljer, men internt ser vi nu også, at toppen af systemet træffer beslutninger, som er blevet til meddelelsespunkter. Pludselig er et professorat på ens institut blevet besat uden, at man vidste, det var slået op, og inden for hvilket emne det blev slået op. Af og til virker det også som om, ledelsen satser mere på branding ved at ansætte fyrtårnsprofessorer og tilknytte internationale stjerneskud frem for f.eks. at sikre tilstrækkelige fastansatte undervisere med det resultat, at ph.d.-stipendiater på Humaniora har fået fordoblet eller tredoblet deres undervisningspligt. Det virker som om, systemet er styret af ranking-hensyn, synes jeg. Og de kollegiale fora, som tidligere blev hørt, bliver ikke længere spurgt. Når det sker, har man en fornemmelse af, at det ikke betyder ret meget. Man kan pibe eller synge, men må rette ind, siger Claus Møller Jørgensen.

Kontrol og management

De ansatte skal have medindflydelse tilbage, mener også lektor Just Justesen fra Molekylærbiologisk Institut, hvor han tidligere var valgt institutbestyrer.

– Det akademiske selvstyre skaber de bedste resultater. En styreform som i erhvervslivet har hverken forbedret arbejdsmiljøet eller det akademiske miljø. I dag mangler i høj grad den motivation, som bestemmer udbyttet på en akademisk arbejdsplads.

Den manglende motivation er ifølge Just Ju-

stesen et dagligt samtaleemne på instituttet.

– Der er dyb frustration over ikke at kunne lave det, man er ansat til, og som man synes

“ Det er rigtigt, at Videnskabsministeriet styrer helt ned i detaljer, men internt ser vi nu også, at toppen af systemet træffer beslutninger, som er blevet til meddelelsespunkter.

Lektor Claus Møller Jørgensen, leder af Danmarks Forskerskole i Historie.

er væsentligt. Det gælder både i forhold til at skulle indrette sin forskning efter, hvad der giver penge, og hele besværet med at udarbejde projektansøgninger. Men frustrationerne skyldes også, at vi er pålagt et omfattende administrativt arbejde, som jeg kalder ”the dark side of it”. Vi bliver holdt øje med og skal fremskaffe flere og flere oplysninger om, hvad vi bruger tiden til. I kølvandet på de stigende muligheder for kontrol har vi så fået mere og mere management, siger Just Justesen, der forestiller sig en slags stænderforsamlinger som afløser for enevælden, som han siger.

– Demokrati er måske langsommere, men en bedre styreform. De gamle institutbestyrelser var i høj grad arbejdsdygtige og en af de gode sider af de ”gamle dage”, som jeg er enig i ikke altid var så gode.

Fysikeren der stopper lyset – og flytter det

Lars Kruse / AU-foto

På Det Naturvidenskabelige Fakultet var der ingen tvivl om, hvem der skulle modtage en af de priser, som Aarhus Universitet i år uddelte til dimittender, som har skabt sig en fremragende international karriere.

Både som forsker og inspirator for mange andre forskere er fysikeren, professor **Lene Hau** fra Harvard University en oplagt modtager af Holst-Knudsens videnskabspris, begrundede dekan Erik Meinecke Schmidt fakultetets indstilling

– Inden for Lene Haus særlige forskningsområde er den enkelte forskers originale ideer og bidrag særligt tydelige. Lene Hau har således gang på gang vist sig som en sand mester i at identificere “det gode spørgsmål”, at udføre “det elegante forsøg” og at give “det fascinerende svar”, sagde dekanen ved overrækkelsen af prisen, som blev uddelt i anledningen af 50-året for den første uddeling af Rigmor og Carl Holst-Knudsens Videnskabspris.

Lene Hau blev cand.scient. i 1986 og fik ph.d.-graden i 1991. Hun har siden 1989 arbejdet på Harvard, hvor hun har udforsket det såkaldte Bose-kondensat, som bygger på Einstein og Boses teori fra 1924 om en ny tilstandsform af stof, som en atomar gas vil antage, hvis den er tilstrækkeligt kold, dvs. at atomerne er tilstrækkeligt langsomme. Det lykkedes første gang at iagttage dette fænomen for to amerikanske grupper i 1995 og udløste en Nobelpris i 2001.

Lene Hau lavede sit første kondensat i 1997, og to år senere demonstrerede hun som den første, hvordan en kort lyspuls kan nedbremses i et Bose-kondensat og rejse gennem den kolde gas med en fart på blot 17 meter per sekund, mod normalt 300.000 km per sekund. Efter yderligere to år lykkedes det hende at stoppe lyset fuldstændigt og frigive det efter behov ved hjælp af en kontrollerende laserstråle.

Sidste år fulgte så eksperimentet, hvor lys ikke alene blev standset i en gas, men hvor de atomer, der havde indfanget lys, blev sat i bevægelse og bevægede sig gennem rummet, indtil de løb ind i en anden gas. Herfra kunne lyset så undslippe igen, idet al informationsindholdet i lyset var blevet bevaret i den atomare gaskomponent. Det var lykkedes at flytte en lysstråle.

Lene Haus arbejde har relevans for bl.a. lagring af optisk information med muligheder i fiberkommunikation og direkte beregning i en optisk computer. Metoderne kan også benyttes til kvanteinformation.

Fysikeren Lene Hau kvitterede for prisen med en hurtig indføring i sin banebrydende forskning.

Tæt på Nobelprisen

En af de absolut mest citerede økonomer i verden er professor **Tim Bollerslev**, der har skabt sig en bemærkelsesværdig karriere, efter at han i 1983 blev cand.scient.oecon. ved Institut for Økonomi. På den baggrund modtog han Holst-Knudsens Videnskabspris som synligt udtryk for Aarhus Universitets anerkendelse af en dimittend med en fremragende international karriere.

Tim Bollerslev er en anerkendt forsker inden for finansiering og tidsserieøkonometri og har videreudviklet den økonomiske model, som i 2003 gav professorerne Robert Engle og Clive Granger Nobelprisen i økonomi.

Dekan Svend Hylleberg tror, at Tim Bollerslev også var inde i billedet til den fornemme pris det år. Nobelkomiteen påpegede nemlig, at hans ph.d.-afhandling indeholdt en meget væsentlig videreudvikling af den såkaldte ARCH-model, som var med til at give de to amerikanere Nobelprisen. Det var med netop Robert Engle som vejleder, at Tim Bollerslev i 1986 færdiggjorde sin afhandling med den såkaldte GARCH-model, der siden er blevet en af de mest brugte til at beskrive, hvordan mange økonomiske og finansielle tidsserier udvikler sig klyngevis.

Tim Bollerslev er i dag Juanita and Clifton Kreps Professor of Economics ved Duke University i North Carolina og samtidig Professor of Finance ved samme universitets Fuqua School of Business.

Tim Bollerslev har stadig en tæt kontakt til Institut for Økonomi, dels som en meget værdifuld vært for en række af instituttets ph.d.-studerende, dels som en hyppig gæst. Han er International Research Fellow ved Grundforskningscentret CREATES, som professor Niels Haldrup leder, og vil i den egenskab ofte være at finde på Aarhus Universitet i de kommende år.

Tim Bollerslev er en af verdens mest citerede økonomer

Jesper Buch Rais / AU-foto

Nyskabende forskning i et krydsfelt

For en nyskabende og banebrydende forskning i krydsfeltet mellem naturvidenskab og humanistisk videnskab har Aarhus Universitet hædret socialantropologen og neurobiologen **Andreas Roepstorff** med Rigmor og Carl Holst-Knudsens Videnskabspris.

Både Det Humanistiske og Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet havde indstillet prismodtageren, der er forskningsleder ved Danmarks Grundforskningsfonds center for funktionel integreret neuroscience, i daglig tale CFIN. Siden 2005 har han desuden været leder af forskningsfokusområdet Kognition, kommunikation og kultur ved Det Humanistiske Fakultet. Sidste år blev han også *researcher in charge* i Grundforskningsfondens Niels Bohr-professoratprojekt “Interacting Minds, A Biological basis”.

Et centralt tema i Andreas Roepstorffs forskning er hjernen i kontekst og kommunikation. Sammen med forskere inden for semiotik, musik, filosofi, religionshistorie, lingvistik og psykologi søger han at identificere centrale problemer inden for humanistiske forskningsfelter og belyse dem ved hjælp af metoder og paradigmer udviklet og anvendt inden for den neurobiologiske hjerneforskning.

Prismodtageren har publiceret sin forskning i bøger og en lang række artikler i relevante internationale *peer reviewed* tidskrifter – vel at mærke inden for både sundhedsvidenskab og humaniora – og er desuden en skattet underviser og formidler.

Andreas Roepstorff deltager i flere internationale netværk og større forskningsprojekter. Han er medlem af den videnskabelige komite for The European Science Foundation’s EUROCORES projekt “Consciousness in a natural and a Cultural Context” (CNCC), medlem af styregruppen for “European Neuroscience and Society Network” (ENS) og formand for arbejdsgruppen “Understanding and misunderstanding: Cognition”.

Læs også artiklen side 6-7

Redigeret af Journalkontoret, Den Centrale Administration, Ndr. Ringgade 1, 8000 Århus C, tlf. 8942 1151.
Deadline onsdag kl. 12 i ulige uger. Opslag sendes til meddelelser@au.dk
Journalkontoret forbeholder sig ret til at forkorte opslagene i den trykte avis.

Se de fulde opslag på www.au.dk/meddelelser

DOKTORGRADEN

NAT
Det Naturvidenskabelige Fakultet, Københavns Universitet, har konfereret den naturvidenskabelige doktorgrad til seniorforsker **Rune Dietz**, Danmarks Miljøundersøgelser, for afhandlingen "Contaminants in Marine Mammals in Greenland. With linkages to trophic levels, effects, diseases and distribution".

PH.D.-GRADEN

Forsvar
SUN
Med henblik på erhvervelse af ph.d.-graden i medicin forsvarer cand.med. **Erik Langer Madsen** sin afhandling "Chronic low grade inflammation and non-traditional cardiovascular risk markers in obese and diabetic subjects – Effects of weight loss and pharmacotherapy". Forsvaret finder sted den 12. juni 2008 kl. 14.00 i Auditorium I, Århus Universitetshospital, Århus Sygehus, Tage-Hansens Gade.

SAM
Med henblik på erhvervelse af ph.d.-graden i statskundskab forsvarer cand.scient.pol. Rune Slothuus sin afhandling "The role of political parties in public opinion formation. Possibilities and limits". Forsvaret finder sted den 13. juni 2008 kl. 14.15 i Auditorium A I, bygning 1333.

Tildelinger
SUN
Det Sundhedsvidenskabelige Fakultets Akademiske Råd har tildelt cand.scient. **Anja Fjorback** ph.d.-graden i medicin for afhandlingen "Regulation and trafficking of monoamine transporters".

FORSKNINGSSTØTTE

Danmarks Grundforskningsfond
indkalder fælles dansk-kinesiske ansøgninger inden for nano-området. Danmarks Grundforskningsfond inviterer alle forskere inden for dansk nanoforskning til at indsende ansøgninger inden for temaet "Scientific research within new nano structures and their functions". Der henvises til opslagets fulde ordlyd samt ansøgningsskema på www.dg.dk

Frist for indsendelse af ansøgninger er den 1. september 2008.

Flytterecception

Foreningen Motionscentret Aarhus Universitet flytter til nye lokaler

Med stor velvilje fra Universitetets ledelse er motionscentret blevet udvidet, så der fremover vil være plads til mange flere medlemmer, og større muligheder for mere varierende styrke- og udholdenhedstræning i de lyse og rummelige lokaler. Dette er muliggjort ved en renovering af de lokaler, som tidligere husede Idrætsuddannelsen ved Aarhus Universitet. Bestyrelsen markerer den store begivenhed, og inviterer medlemmerne og fremtidige medlemmer til

FLYTTERECEPTION

tirsdag den 17. juni 2008 kl. 15-17
i Motionscentrets nye lokaler Katrinebjergvej 89C

Her kan man bese det flotte Motionscenter med træningsmaskiner og bade- og saunafaciliteter. Der vil blive serveret lidt til ganen og lidt at drikke.

De nuværende lokaler på Trøjborg tømmes for træningsudstyr onsdag den 11. juni 2008. Vi håber at medlemmerne kan tage det nye motionscenter i brug fra torsdag den 12. juni.

Med udvidelsen af motionscentret har bestyrelsen besluttet at etablere nye holdaktiviteter med start i efteråret i form af aerobic og linedance.

Vi håber at se mange medlemmer, kommende medlemmer og andre interesserede. På gensyn tirsdag den 17. juni 2008 kl. 15.00

På bestyrelsens vegne
Thorsten Ingemann Hansen
formand

STILLINGER

Opslagenes fulde ordlyd fremgår af fakulteternes hjemmeside.

STUDENTERUNDERVISERE

Anatomisk Institut

Til undervisningen ved Anatomisk Institut (cellebiologi, histologi, histologi for molekylærmedicinere, makroskopisk anatomi og neuroanatomi) i efterårsmestret 2008 søges et antal undervisningsassistenter/studenterundervisere.

Ansøgningsfrist den 23. juni 2008 kl. 12.00.

FAGLGE VEJLEDERE

Det Naturvidenskabelige Fakultet

genopslår en stilling som studievejleder i Idræt. Stillingen ønskes besat snarest muligt dog senest for perioden 15. juni 2008 – 31. december 2009 med mulighed for forlængelse.

Ansøgningsfrist den 4. juni 2008 kl. 12.00.

ANDRE INSTITUTIONER

Dansk Institut for Internationale studier

Afdeling for Holocaust- og Folkedrabsstudier (DIIS) søger workshop-ledere til tema-dage om folkedrab for gymnasieelever i forbindelse med Auschwitz-dagen 2009. Se opslagets fulde ordlyd på www.diis.dk/sw60550.asp

Ansøgningsfrist er fredag den 6. juni 2008.

Danmarks Ambassade, Tallinn

søger to praktikanter til praktikperioden 1. februar 2009 – 31. juli 2009. Ansøgere forventes at være studerende på overbygningen på en kandidatuddannelse, eksempelvis inden for samfundsfag, politik, historie, handel, økonomi eller jura. Se hele opslaget på www.denmark.ee
Ansøgningsfrist den 1. september 2008.

Udlandsstipendium til uddannelse i udlandet

Du kan få støtte til betaling af en hel mastergrad i udlandet. Du kan også få støtte til et studieophold på din danske bachelor eller kandidatuddannelse.

Vi hjælper dig på vej!

Vi samarbejder med 20 forskellige universiteter i udlandet hvoraf flere allerede er godkendte til udlandsstipendium til en hel masteruddannelse.

Studieriudlandet.dk hjælper med vejledning og alt det praktiske.

Få gratis medlemskab på www.studieriudlandet.dk

Eller kontakt os direkte på tlf. 5627 6444, eller på mail: info@studieriudlandet.dk

studer i udlandet.dk

LUNDBECKFONDEN

INDKALDELSE AF FORSLAG TIL KANDIDATER TIL

Lundbeckfondens Talentpriser 2008

Lundbeckfonden vil også i 2008 uddele tre talentpriser til forskere under 30 år, som har præsteret særligt lovende forskning inden for sundheds- eller naturvidenskaberne. Prisen er en personlig hæderspris på 75.000 kr.

Prisen uddeles på basis af begrundede indstillinger fra ledende forskere ved de danske universiteter eller højere læreanstalter. Indstillingen må højst fylde 1 A4 side og skal ledsages af C.V. og publikationsliste vedr. den person, der indstilles. Indstillingen bedes fremsendt i Word-format til: mail@lundbeckfonden.dk og skal være Lundbeckfonden i hænde senest den 30. juni 2008, mærket "Talentpris". Tidligere indstillede kandidater kan genindstilles under forudsætning af, at de opfylder kriterierne.

Yderligere oplysninger kan findes på fondens hjemmeside: www.lundbeckfonden.dk
Eventuelle spørgsmål kan rettes til forskningschef, dr. med. Erik Juhl.

LUNDBECKFONDEN, Vestagervej 17, 2900 Hellerup. Tlf. 39128000. www.lundbeckfonden.dk

Lundbeckfonden er en erhvervsdrivende fond med væsentlige aktieposter i H. Lundbeck A/S og ALK-Abelló A/S. Fonden uddeler årligt ca. 300 mio. kr. til videnskabelige formål indenfor sundheds- og naturvidenskaberne.

Findes du, findes du her

Verdens hurtigst voksende sociale medie hedder Facebook. Stedet, hvor man mødes, fører præsidentkammerater, bliver venner med gud og hvermand og overvåget af CIA. Aarhus Universitet er også kommet på.

FACEBOOK

Oprah og David Beckham har en. Barack Obama har også en og med større succes, end Hillary Clinton har med sin. Godt 600.000 danskere har en, og på Aarhus Universitet er der 3.578 studerende og ansatte, der har hver deres: en profil på Facebook.

Facebook-bølgen begyndte med små skvulp på Harvard-universitetet i februar 2004 og voksede med tsunamifart til Stanford, Columbia og Yale på kun en måned. "Facebook" refererer til det, vi i Danmark kalder "Blå bog", og blev sat i verden med det beskedne formål at gøre studerende i stand til at netværke. Fire år senere har Facebook 70 millioner brugere. Den nu 24-årige opfinder og medejder Mark Zuckerberg er milliardær i dollars på papiret. Foretagendet er vurderet til den nette sum af op til 80 mia. dollars.

En Google-søgning på ordet "Facebook" giver 420 millioner hits. I forsøget på at overgå det resultat rakte fantasien hos Bagsidens til cyberspace udsendte reporter til ord som "sex", "Bush" og "Jesus". Jeg kan nu oplyse, at "sex" ifølge Google mønstrer 785 millioner resultater, "Bush" nævnes på 304 millioner websider, mens "Jesus" tegner sig for sølle 238 millioner.

Ind i Facebook-varmen

Jeg havde i længere tid modstået presset fra en voksende samling invitationer til Facebook i min indbakke. Invitationer fra folk, der ville være "venner" med mig, men som jeg knap nok kalder bekendte. "Det var da mystisk, så populær jeg pludselig er blevet," tænkte jeg i min naivitet og vekslede mellem at føle mig invaderet og smigret. Da en veninde chokeret udbrød: "Er du ikke på Facebook?", sejrede

nysgerrigheden til sidst. Det viste sig, at det alligevel ikke var mig, der var blevet verdens centrum. Det var Facebook. Stedet, hvor man mødes.

Med få klik kan man komme i kontakt med klassekammerater fra folkeskolen, tidligere kolleger, gamle kærester og venners venner. Ja, faktisk kan man risikere at komme til at erklære sit venskab over for den kommunalt ansatte sagsbehandler, man sendte en sur mail til for to år siden, erfarede jeg, og fik ved samme lejlighed forklaringen på min egen tilsyneladende store popularitet blandt fjerne bekendte. For når man opretter sin profil, sender Facebook en invitation om Facebook-venskab til alle de adresser, man nogensinde har sendt den mindste lillebitte mail til. Medmindre man er vågen og opdager, at man kan sortere adresser fra.

På den anden side skal Facebook-venskaber nok heller ikke tages for alvorligt. Forleden havde en af mine offentligt kendte venner 1.921 venner på Facebook. Jeg håber ikke, hun er på julekort med alle sammen.

Politisk instrument

Så er det straks nemmere at være politiker. På Facebook i hvert fald. For så har man ingen venner. På Facebook i hvert fald. Med en politikerprofil er betegnelsen for ens kontakter nemlig skiftet ud med det mindre forpligtende "supportere".

Anders Fogh Rasmussens har 15.311 supportere. Det rækker ganske vist ikke til endnu en omgang på statsministertaburetten, men alligevel – det er 4.000 flere end den siddende amerikanske præsident. Og det skal ses i lyset af, at amerikanerne er de ivrigste brugere af Facebook. Barack Obama er for eksempel så ivrig, at han fra begyndelsen af sin

kampagneførelse målrettet og bevidst har brugt Facebook, MySpace og andre sociale medier i sin kamp for at blive USA's næste præsident. Ud over at have 856.555 supportere på Facebook mod Hilary Clintons 158.051 har hans indsats på internettet blandt andet gjort ham i stand til på kort tid at kunne mobilisere et enormt antal frivillige til at fylde op på vælgermøder og ringe store donationer hjem.

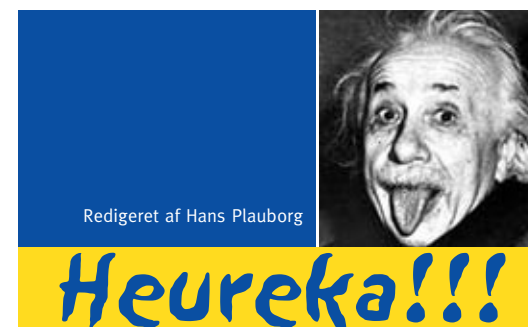
AU på Facebook

På AU's netværk findes der lige nu 85 såkaldte grupper. De fleste optræder meget beskrivende som for eksempel "Studenterrådet" og "Jura på Aarhus Universitet". Enhver kan tilmelde sig en åben gruppe, som også enhver kan oprette. Denne autonomi afspejler sig i mere obskure grupper som "Døde Strategers Selskab", "Økojulefrokost" og "Historisk Fodbold".

For læsere, der har fået lyst til at blive ven med denne bagsideskribent eller i øvrigt kaste sig ud i cyberlivet på Facebook: Facebook har ret til at bruge alle de oplysninger, brugerne lægger ud, og sælge dem videre til tredjepart. Ifølge talsmand Chris Hughes fra Facebook er der ingen planer om faktisk at gøre det, men i princippet kan alle få adgang til alt på internettet.

Faktisk er det ikke kun i princippet. Facebook er resultatet af CIA's vådeste overvågningsdrøm, og det amerikanske efterretningsvæsen er så dybt involveret i Facebook, at websidens mere korrekte navn burde være CIAbook. Sig det. En paranoid konspirationsteori? Døm selv på politiken.dk/kultur/article458304.ece

Inge Frost Larsen / ifl@adm.au.dk

Et pund bly tungere end et pund fjer

Kloge folk inden for naturvidenskaben har i årevis insisteret på, at pund er et pund, uanset hvad pundet består af. Psykologer har derimod gang på gang konstateret, at to objekter med samme masse ikke føles lige tunge, hvis fordelingen af massen er meget forskellig.

For nylig satte tre videnskabsfolk fra Illinois State University sig for at afprøve spørgsmålet i et eksperiment, der involverede bly, fjer, plastikposer, papkasser, en stol, mørklægningsbriller og ikke mindst 23 frivillige fra byen med det tillidsvækkende navn Normal i Illinois.

De tre videnskabsmænd Jeffrey B. Wagman, Corinne Zimmerman og Christopher Sorric hældte præcis 453,59237 gram bly i en plasticpose og tapede posen fast inde i en papkasse. Derefter tog de 453,59237 gram gåsefjer og proppede dem i en plasticpose, som efterfølgende røg ned i en papkasse helt identisk med den første papkasse.

Så var det tid for de 23 frivillige fra Normal. En efter en blev de placeret på en stol med mørklægningsbriller for øjnene, hvorefter de to kasser på skift blev placeret i en afslappet udgave af deres favoritløftehånd. To ud af tre var ikke i tvivl: Kassen med 453,59237 gram bly måtte være tungere end kassen med 453,59237 gram gåsefjer.

De tre videnskabsfolk konkluderer i deres artikel i tidskriftet Perception, at forklaringen formentlig er, at massen af fjer var symmetrisk fordelt i kassen, mens massen af bly var asymmetrisk fordelt langs den vertikale akse. Med andre ord var kassen med bly tung i bunden.

AU-professor bag dumhedsindeks

Vi går og tror, at vi bliver klogere og klogere, vi vidensarbejdere. Men ak nej. Den sørgelige sandhed er, at mange af os bliver dummere og dummere – måske op til 40 procent dummere om året, hvis vi er meget specialiserede.

Det mener professor Anders Drejer fra Handelshøjskolen, Aarhus Universitet. Han har udviklet Dumhedsindekset, der er et forsøg på at fange den kendsgerning, at hvis vi i vores højteknologiske og vidensintensive samfund ikke sørger for at udvikle vores kompetencer, henfalder vores viden. Vi kan simpelthen ikke følge med, og dermed bliver vi dummere og dummere.

– Når du planlægger dit år, kan du faktisk sige til dig selv, at hvis du ikke sørger for at udvikle dine kompetencer, så er du vel blevet 20 procent dummere om et år og skal dermed have 20 procent mindre i løn, siger Anders Drejer til avisen Ingeniøren.

Han forklarer, at Dumhedsindekset forbinder alle kompetenceudviklende aktiviteter. Det kan være kurser, men også refleksionsdage, deltagelse i eksperimenter og selvstudier som for eksempel at bruge bare 10 minutter om dagen på at

læse en bog.

Professoren afslører også i interviewet, hvordan han aktivt forsøger at forhindre den tiltagende dumhed hos sig selv.

– Jeg mindsker for eksempel mit eget dumhedsindeks ved at forlade mit kontor en gang imellem og komme ud i den virkelige verden. Man skal udfordre sig selv i andre sociale sammenhænge end de vanlige, siger Anders Drejer.

Dumhedsindeksets opfinder, professor Anders Drejer, ligner en klog mand